

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 19.9.2007
COM(2007) 530 végleges

2007/0197 (COD)

Javaslat:

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE
az Energiaszabályozói Együtműködési Ügynökség létrehozásáról

(előterjesztő: a Bizottság)

{SEC(2007) 1179}
{SEC(2007) 1180}

INDOKOLÁS

A villamos energia és a földgáz Európa jólétének központi tényezője. Versenyen alapuló és hatékony európai villamosenergia- és földgázpiac hiányában Európa polgárai aránytalanul magas árat fognak fizetni a szolgáltatásokért, amelyek legalapvetőbb napi szükségleteik közé tartoznak. A villamosenergia- és földgázpiac Európa versenyképességének is alapvető fontosságú eleme, mivel az energia fontos nyersanyag az európai ipar számára.

A versenyen alapuló és hatékony villamosenergia- és földgázpiac ezenkívül előfeltétele annak is, hogy az éghajlatváltozás problémáját leküzdhessük. Jól működő piac szükséges egy valóban működő kibocsátáskereskedelmi rendszer kialakításához és olyan megújulóenergia-ipar megteremtéséhez, amely meg tud felelni az Európai Tanács által jóváhagyott nagyratörő feladatnak, hogy 2020-ban az EU energiahordozó-összetételének 20%-át megújuló energiaforrások képezzék.

Végezetül az EU-szintű, versenyen alapuló villamosenergia- és földgázpiac döntő fontosságú Európa ellátásbiztonságának megteremtésében, hiszen csakis egy ilyen piac ad megfelelő jelzéseket a beruházásról, kínál tisztességes feltételeken alapuló hálózati hozzáférést a lehetséges beruházók számára, és nyújt valódi és hatékony ösztönzőket mind a hálózatüzemeltetőknek, mind az energiatermelőknek az elkövetkező két évtizedben EU szinten szükségessé váló több milliárd eurónyi beruházáshoz.

A villamosenergia-és földgázpiac liberalizációs folyamata mintegy 10 éve kezdődött. E tíz év során sok európai polgár élvezhette a nagyobb választék és erősebb verseny, valamint a jobb szolgáltatás és az ellátásbiztonság előnyeit. A Bizottság és az EU energiaügyi szabályozó hatóságai által elvégzett értékelés ugyanakkor kimutatta, hogy a valódi versenypiacok létrehozásának folyamata még távolról sincs befejezve. A tapasztalat azt mutatja, hogy túl sok európai polgár és vállalkozás nem rendelkezik a szolgáltató megválasztásának valódi lehetőségével. A valódi belső piac hiánya a piacnak a nemzeti határok mentén való szétszabdaltságában, a magas fokú vertikális integrációban és az erős piaci koncentrációban gyökerezik.

A jelenlegi villamosenergia- és földgáz-irányelv 2003 júliusi hatálybalépése óta a Bizottság szüntelenül nyomon követte azok végrehajtását és a piacra gyakorolt hatásukat, illetve az összes érdekelt féllel rendszeres kapcsolatot tartott fent. A Bizottság minden évben értékelő jelentést adott ki a belső villamosenergia- és földgázpiac végrehajtásáról. A Bizottság szervezésében a firenzei villamosenergia-szabályozási és a madridi gázszabályozási fórumok rendszeres találkozókra adtak alkalmat minisztériumok, országos szabályozó hatóságok, a Bizottság, átviteli és szállítási rendszerüzemeltetők, szolgáltatók, kereskedők, fogyasztók, szakszervezetek, rendszerhasználók és villamosenergia-tőzsdék között.

2005 végén a Hampton Court-i Európai Tanács valódi európai energiapolitika létrehozására szólított föl. E felhívásra a Bizottság 2006. március 8-án közzétette a közös, összefüggő európai energiapolitika létrehozásáról szóló zöld könyvet. A nyilvános konzultáció 1 680 hozzászólást eredményezett. A Bizottság már 2005-ben vizsgálatot indított a földgáz- és villamosenergia-piacokon kialakult verseny helyzetéről. Az energiaágazati vizsgálat a fogyasztóknak és az ágazatba újonnan belépő vállalkozásoknak a földgáz-és a villamos energia nagykereskedelmi piacainak fejlődését és a korlátozott fogyasztói választékot illető aggályai miatt indult. A Bizottság az ágazati vizsgálat zárójelentését 2007. január 10-én

fogadta el egy átfogó intézkedéscsomaggal együtt, amelyben új energiapolitikát javasolt Európa számára.

A Bizottság 2007. január 10-ei „Európai energiapolitika” című közleménye¹ kiemelte a belső villamosenergia- és földgázpiac létrehozásának fontosságát. A közleményt a belső piacról szóló átfogó jelentés, az ágazati vizsgálat zárójelentése és a nemzeti villamosenergia- és földgázpiacok helyzetét részletesen értékelő országjelentések támasztották alá. Ezzel egyidőben a Bizottság hatásvizsgálatot folytatott a belső földgáz- és villamosenergia-piac létrehozásával kapcsolatos cselekvési lehetőségek értékelésére. A hatásvizsgálat részeként az érdekelt felekkel konzultációra került sor. Összesen 339 kitöltött kérdőív érkezett 19 ország szervezeteitől. Ezenkívül 73 kérdőív érkezett olyan szervezetektől, amelyek nem kapcsolódnak egyetlen meghatározott országhoz sem. Ezen felül 56 érdekelt féllel – főleg vállalkozásokkal, amelyek vagyoni eszközeik szétválasztása vagy az átláthatósági követelmények megnövekedése miatt érintve lehetnek – megbeszélésre került sor.

Az Európai Tanács 2007-es tavaszi ülésén felhívta a Bizottságot, hogy tegyen javaslatot további intézkedésekre, úgymint:

- a szolgáltatási és termelési tevékenységek tényleges szétválasztása a hálózati üzemeltetéstől;
- a nemzeti energiügyi szabályozó hatóságok hatáskörei összehangolásának folytatása és e hatóságok függetlenségének erősítése;
- független mechanizmus létrehozása a nemzeti szabályozó hatóságok közötti együttműködéshez;
- a hálózatok és rendszerek üzemeltetésének összehangolását, a rendszerbiztonságot, a határokon átnyúló kereskedést és a rendszerműködést javító mechanizmus létrehozása az átviteli illetve szállítási rendszerüzemeltetők számára; és
- az energiapiaci műveletek nagyobb átláthatósága.

Az Európai Tanács kiemelte azt is, hogy az ellátás biztonságát a tagállami szolidaritás szellemében kell erősíteni.

A, földgáz és a villamos energia belső piacának jövőbeni lehetőségeiről szóló, 2007. július 10-i állásfoglalásában az Európai Parlament határozott politikai támogatását fejezte ki a közös energiapolitikát illetően tekintettel arra, hogy az átviteli/szállítási tulajdon „szétválasztása a leghatékonyabb eszköze az infrastrukturális befektetések megkülönböztetés-mentes előmozdításának, az új szereplők számára a hálózatokhoz való méltányos hozzáférésnek, és a piacon az átláthatóság biztosítása számára”. A Parlament mindazonáltal kiemelte, hogy egyéb intézkedésekre is szükség lesz, és hogy a villamosenergia- és a földgázpiac közötti eltérések eltérő végrehajtási intézkedéseket tehetnek szükségessé. A Parlament szintén sürgette „a nemzeti szabályozók együttműködésének uniós szintű, EU-s szervezeten keresztül történő fokozására irányul, s a határokon átnyúló ügyek szabályozásához való európaibb megközelítés előmozdítójának tekinthető”.

¹ COM(2007) 1.

Az Európai Energiaipari Szabályozók Tanácsa (CEER) üdvözölte a Bizottság 2007. január 10-i közleményét és nyomatékosan helyeselte az egységes energiapiacot ismét napirendre tűző, új európai jogszabályozás létrehozására tett felszólítást. 2007. június 6-án az európai energiaügyi szabályozó hatóságok egy hat irományból álló irat-sorozatot tettek közzé az új európai jogszabályok főbb kérdéseiről. Különösen támogatták a hatósági felügyelet tagállami, illetve EU-szintű megerősítésére és az átviteli/szállító hálózatok tényleges szétválasztására vonatkozó bizottsági javaslatokat. A szabályozó hatóságok ajánlásukban világosan kifejezték, hogy az energiaszállítás tulajdonjogi szétválasztása kell, hogy az új EU-jogszabályozásnak elviekben a modelt szolgáltassa, és azt mind a villamos energiára mind a földgázra alkalmazni kell.

A Bizottság teljes mértékben figyelembe vette ezeket az elemeket, amikor a lentebb bemutatott jelen javaslatokat megfogalmazta.

1. A HÁLÓZATI ÜZEMELTETÉS TÉNYLEGES SZÉTVÁLASZTÁSA A SZOLGÁLTATÁSI ÉS TERMELÉSI TEVÉKENYSÉGEKTŐL

1.1. A meglévő szétválasztási rendelkezések nem elégségesek a piac megfelelő működésének biztosításához

A meglévő jogszabályozás megkívánja, hogy a hálózat üzemeltetése jogilag és funkcionálisan el legyen választva a szolgáltatási és áramfejlesztői, illetve a termelői tevékenységtől. A tagállamok különféle szervezeti struktúrák alkalmazásával feleltek meg ennek a követelménynek. Több tagállam teljesen elkülönített rendszerüzemeltető társaságot hozott létre, míg mások egy integrált társaságon belül jogi személyt hoztak létre. A jogi és funkcionális szétválasztás a villamos energia és földgáz versenypiacának kialakulását számos tagállamban elősegítette.

Mindazonáltal a tapasztalat azt mutatja, hogy ha az átviteli/szállítási rendszerüzemeltető egy integrált társaságon belül elhelyezkedő jogi személy, akkor három problémátípus adódik.

Először, az átviteli/szállítási rendszerüzemeltető saját kapcsolt társaságait jobb elbánásban részesítheti, mint a versenytársakat. Az integrált társaságok a hálózati eszközöket ténylegesen arra használhatják, hogy megnehezítsék a versenytársak piacra lépését. Ennek lényegi oka az, hogy a jogi és funkcionális szétválasztás nem oldja fel az integrált társaságon belül jelentkező alapvető összeférhetlenséget, miszerint a szolgáltatói és termelői érdekek célja a bevételek és a piaci részesedés maximalizálása, míg a hálózat üzemeltetője köteles megkülönböztetés-mentes hozzáférést biztosítani a versenytársaknak. E belső összeférhetlenséget szinte lehetetlen szabályozói eszközökkel ellenőrzés alatt tartani, mivel az átviteli/szállítási rendszerüzemeltetőt egy integrált társaságon belül lehetetlen nyomon követni rendkívül terhes és beavatkozó jellegű szabályozás nélkül.

Másodszor, a jelenlegi szétválasztási szabályok szerint nem lehet garantálni az információhoz való megkülönböztetés-mentes hozzáférést, mivel nincs hatékony eszköz annak megakadályozására, hogy az átviteli/szállítási rendszer-üzemeltető az integrált társaság szolgáltatói és termelői üzletágával bizalmas piaci információkat közöljön.

Harmadszor, az integrált társaságon belül a beruházási ösztönzők torzultan jelentkeznek. A vertikálisan integrált hálózatüzemeltetők nem érdekeltek abban, hogy a hálózatfejlesztést a piac egészének érdekeit szem előtt tartva végezzék, és ezáltal segítsék új termelők, illetve

szolgáltatók belépését a piacra; éppen ellenkezőleg belsőleg érdekeltek abban, hogy korlátozzák az új beruházást, ha ez a versenytársaknak jelentene előnyt vagy ha új riválist hozna a hagyományos szolgáltató „hazai piacára”. A vertikálisan integrált társaságok inkább hajlamosak a kapcsolt szolgáltatók szükségletei iránt elfogultságot mutatni. Az ilyen társaságok – a belső piacra nézve károsan – különösen kevés hajlamot mutatnak arra, hogy növeljék a rendszerösszekötői- illetve a gázimport-kapacitást, és ezáltal fokozzák a versenyt a hagyományos szolgáltató hazai piacán.

Összegzésképpen azok a vállalkozások, amelyek vertikálisan integráltak maradnak, belső ösztönzőkkel rendelkeznek mind arra nézve, hogy ne ruházzanak be eleget a hálózatokba (félve attól, hogy az ilyen beruházások versenytársaik gyarapodását segítenék elő saját hazai piacukon) mind arra nézve, hogy – amikor csak lehetséges – a hálózathoz való hozzáférésben elsőbbséget adjanak saját kereskedő vállalkozásaiknak. Ez hátrányosan érinti az EU versenyképességét és ellátásbiztonságát, továbbá károsan befolyásolja az éghajlatváltozással és környezetvédelemmel kapcsolatos célkitűzéseinek az elérését.

Az újabb keletű beruházási számadatok kimutatták, hogy a vertikálisan integrált társaságok például a határokon átnyúló szűk keresztmetszet kezeléséből származó bevételeiknek jelentősen kevesebbet hányadát fektették be új rendszerösszekötőkbe, mint a teljesen szétválasztott társaságok. A tényleges szétválasztás eltávolítja a tipikusan a vertikálisan integrált átviteli/szállítási rendszerüzemeltetőkre jellemző torz beruházási ösztönzőket. Tehát előmozdítja az ellátásbiztonságot. A Bizottság azt észlelte, hogy az átviteli/szállítási rendszerüzemeltetők tényleges szétválasztása ösztönzőleg hat az átviteli/szállítási rendszerüzemeltető beruházási tevékenységére. Az érintett tagállamok infrastruktúrája következtésképpen vonzóvá vált az új beruházók számára, akik például cseppfolyósított földgáz-terminálokat építenek.

Azonkívül, a villamos energia ára is jelzi a különböző piacokon a tulajdonosi szétválasztás előnyeit: az elmúlt tíz évben a vertikálisan integrált társaságok többször emeltek árakat és magasabb árakat tartottak fenn, mint a teljesen szétválasztott társaságok.

1.2. Az átviteli/szállítási rendszerüzemeltetők hatékonyabb szétválasztása ezért nyilvánvalóan szükséges

A konkrét javaslat e tekintetben világossá teszi, hogy a Bizottság által előnyben részesített megoldás a tulajdonjogi szétválasztás marad. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy a tagállamok kötelesek megakadályozni, hogy ugyanazon személy vagy személyek ellenőrzést gyakoroljanak egy szolgáltató vállalkozás fölött, és emellett egy hálózati rendszerüzemeltetőben vagy hálózati rendszerben is részesedésük legyen, illetőleg afelett bármilyen jogot gyakoroljanak. Ez a rendelkezés fordítva is érvényes, vagyis aki hálózati rendszerüzemeltető felett ellenőrzést gyakorol, nem bírhat szolgáltató vállalkozásbeli részesedéssel, illetőleg nem gyakorolhat semmilyen jogot ilyen vállalkozás felett.

Ez a megoldás olyan helyzetet alakít ki, amelyben ugyanaz a személy, például egy nyugdíjalap, meghatározó befolyást nem biztosító, kisebbségi tőkerészesedéssel rendelkezik. Mindazonáltal egy ilyen kisebbségi részvényes nem rendelkezhet mindkét vállalkozásban vétőjoggal, sem elnökségi tagot nem nevezhet ki; továbbá senki nem lehet tagja mindkét vállalkozás elnökségének. Ez a megoldás, azaz az átviteli/szállítási rendszerüzemeltetők és a szolgáltató vállalkozások közötti világos tulajdonjogi elválasztás a leghatékonyabb és legszilárdabb módja az átviteli/szállítási hálózat tényleges szétválasztásának, és ennél fogva a belső összeférhetetlenség feloldásának is.

E megoldás végrehajtása érdekében a tagállamok a következő – a vertikálisan integrált társaságok részvényeseinek érdekeit teljes mértékben megóvó - intézkedéseket választhatják. A vertikálisan integrált társaság részvényeit meg lehet osztani egyrészt a hálózati rendszert tulajdonában tartó vállalat, másrészt a szolgáltató vállalat között. Később ezeket a részvényeket a korábban vertikálisan integrált társaság részvényeseinek át lehet adni.

Noha a Bizottság úgy véli, hogy az előnyben részesítendő megoldási lehetőség a tulajdonosi szétválasztás marad, mégis alternatívát biztosít azon tagállamoknak, amelyek nem ezt az utat választják. Szükséges mindazonáltal, hogy ez utóbbi megoldás ugyanúgy garantálja a hálózati fellépés függetlenségét, és ugyanolyan szinten ösztönözze a versenytársaknak is előnyös hálózati beruházást. A „független rendszerüzemeltető” néven ismert megoldási lehetőség eltérés az alapmegközelítést jelentő tulajdonjogi elválasztástól. E megoldás lehetővé teszi, hogy a vertikálisan integrált társaságok megtartsák a hálózati vagyontulajdonjogát, de megköveteli, hogy az energiaszállítási hálózatot magát egy független rendszerüzemeltető irányítsa, azaz egy a vertikálisan integrált társaságoktól teljesen különálló vállalkozás vagy személy lássa el az összes hálózatüzemeltetési funkciót. Ezen túlmenően szabályozást és állandó szabályozói nyomon követést kell létrehozni annak biztosítására, hogy az üzemeltető független maradjon és a vertikálisan integrált társaságoktól valóban függetlenül lépjen fel.

Bizonyos esetekben a vertikálisan integrált energiátársaságok arra kényszerülhetnek, hogy bizonyos vagyoni eszközeiket – nevezetesen az energiaszállítási hálózatot – eladják, vagy hogy az ilyen vagyoni eszközök kezelését harmadik félnek átadják annak érdekében, hogy a javasolt követelményeknek megfeleljenek. Mindazonáltal úgy tűnik, hogy a javasolt megoldásnak nincs alternatívája, ha biztosítani kívánjuk az átviteli/szállítási rendszerüzemeltető teljes függetlenségét.

A két megoldási lehetőség egyformán vonatkozik a villamosenergia- és a földgáz-ágazatra. Noha a Bizottság elismeri, hogy a tulajdonjogi elválasztás általában véve előrehaladotabb az EU villamosenergia-ágazatában, mégsem talált olyan meggyőző érvet, amely indokolná a két ágazat eltérő kezelését. Így mindkét ágazatra egyformán igaz, hogy a szolgáltatói és termelői tevékenységek alapvetően összeférhetetlenek a hálózati üzemeltetéssel és fejlesztéssel. Ráadásul nem a hálózat tulajdonjogában, hanem egy szilárd fogyasztói kör meglétében rejlik annak kulcsa, hogy az upstream-földgáztermelőkkel hosszú távú beszállítói megállapodások jöjjenek létre. Az EU kétségtelenül rendkívül vonzó gázszolgáltatói piac marad a gázbeszerző vállalatok tulajdoni szerkezetétől függetlenül, e vállalatok pedig egyenlőként versenghetnek a földgázért, amint valóban szét lesznek választva. A Bizottság egyébként elismeri, hogy a földgáz szállítása – a villamos energiáéval ellentétben – a gázmolekuláknak a vezetékeken keresztül történő fizikai mozgását jelenti. A szállításrendszer-üzemeltető következképpen nagyobb fokú ellenőrzést gyakorol az áramlás iránya és a rendszerben lévő kapacitás felhasználása felett. Ez azt jelenti, hogy a földgázhálózat hatékony szétválasztása legalább annyira fontos, mint a villamosenergia-hálózaté.

Mindazonáltal azzal a céllal, hogy a szolgáltató és termelő vállalatokat új energiaipari infrastruktúrákba való beruházásra bátorítsa, e javaslat – új infrastruktúrák kiépítése esetén – magában foglalja a tulajdonjogi elválasztás szabályaitól való átmeneti eltérés lehetőségét. Ezen eltérést egyedi alapon, az új beruházás gazdasági jellemzőinek, a belső piac célkitűzéseinek és az ellátásbiztonság feladatának figyelembe vételével fogják alkalmazni.

Az Európai Közösséget létrehozó szerződés 295. cikkével összhangban a javaslat egyformán vonatkozik a köz- és a magántulajdonban álló társaságokra. Ez azt jelenti, hogy tekintet nélkül köz- vagy magánjellegére, nem lesz olyan személy vagy személyek olyan csoportja, amely

egyedül vagy együttesen befolyást gyakorolhatna akár a hálózatirendszert üzemeltető- akár a szolgáltató illetve termelő vállalatok elnökségeinek összetételére, szavazási vagy döntéshozatali eljárására. Ezzel még akkor is biztosítva van a köztulajdonban lévő hálózati rendszerüzemeltető függetlensége, ha a szolgáltatói és a termelői tevékenységek köztulajdonban állnak; ezek a javaslatok mindazonáltal nem kívánják meg, hogy az állami tulajdonban lévő társaságok eladják a hálózatukat egy magánkézben lévő vállalatnak. E követelménynek való megfelelés érdekében, bármelyik köztestület vagy az állam átruházhatja (a „befolyást” biztosító) jogait egy másik köz- vagy magántulajdonban lévő jogi személyre. Fontos, hogy minden esetben, amikor szétválasztásra kerül sor, a kérdéses tagállam bizonyítsa az eredmények valós gyakorlati hatékonyságát és azt, hogy a vállalatok egymástól teljesen külön működnek, ezáltal egyenlő feltételeket biztosítva az Unió egész területén.

Végezetül a szállítási hálózatok tulajdonjogi szétválasztására vonatkozó rendelkezések nem vonatkoznak azon tagállamokra, amelyeknek nincs földgáz- vagy villamosenergia-szállítási hálózata, csak elosztó hálózata.

1.3. A harmadik országokkal kapcsolatos szempontok

Ez a javaslat megkívánja a hálózati rendszerüzemeltetők, valamint a szolgáltatói és termelői tevékenységek tényleges szétválasztását nemcsak tagállami szinten, hanem az EU teljes területén. Ez pontosan azt jelenti, hogy egyetlen, az EU területén működő szolgáltató vagy termelő társaság sem tarthat a tulajdonában vagy üzemeltethet szállítási hálózatot az EU egyetlen tagállamában sem. Ez a követelmény egyaránt vonatkozik az uniós és a nem uniós vállalatokra.

A csomag tartalmaz biztonsági intézkedéseket annak biztosítására, hogy abban az esetben, ha harmadik országok társaságai jelentős tőkerészesedést vagy éppen ellenőrzést kívánnak szerezni egy uniós hálózat fölött, bizonyíthatóan és egyértelműen eleget tegyenek ugyanazon szétválasztási követelményeknek, mint az uniós társaságok. A Bizottság közbeléphet, ha egy felvásárló nem képes bizonyítani mind közvetlen mind közvetett függetlenségét a szolgáltatói és termelői tevékenységektől.

Továbbá a jól működő piacok és hálózatok elengedhetetlenül fontosak a gazdaság versenyképességéhez és a polgárok jólétéhez. A jelenlegi javaslat célja az, hogy előmozdítsa a versenyt az európai energiapiacokon és hogy segítse ezeknek a piacoknak a megfelelő működését. Ennek fényében sürgető annak biztosítása, hogy – a Közösség nemzetközi kötelezettségeinek sérelme nélkül – minden, az európai energiapiacokon működő gazdasági szereplő tiszteletben tartsa a piaci befektetői elveket és azokkal összhangban járjon fel. Ezért a Bizottság javasolja annak követelménnyé tételét, hogy harmadik országokbeli személyek vagy harmadik országok csak akkor szerezhessenek ellenőrzést egy közösségi energiaszállítási rendszer vagy átviteli/szállítási rendszerüzemeltető felett, ha ezt egy az EU és a harmadik ország közötti egyetmény megengedi. A cél nem a harmadik országokbeli társaságok hátrányos megkülönböztetése, hanem annak garantálása, hogy azok az uniós vállalkozásokra vonatkozó szabályokkal mind szövegükben, mind szellemükben egyenértékű szabályokat kövessenek. Végezetül a Bizottság gyorsan és behatóan felül fogja vizsgálni az EU energiaügyi külpolitikáját és a munka eredményeit nyilvánosságra fogja hozni.

A szétválasztás fontos kérdésének lezárásaképpen, e hatékony szétválasztást célzó javaslatok az uniós léptékű piaci integrálódás megvalósításának szükséges és döntő lépését jelentik. E lépés végső soron elősegítheti a nemzetek felett álló átviteli/szállítási rendszerüzemeltetők létrejöttét, hiszen az üzemeltetőket már nem fogja visszatartani a kölcsönös bizalmatlanság.

Ugyanakkor azonban, ha a nemzetek felett álló átviteli/szállítási rendszerüzemeltetők anélkül jönnének létre, hogy függetlenségük teljes mértékben biztosítva lenne, a verseny *valószínűleg gyengülne* a kapcsolt szolgáltató és termelő vállalatok közötti *összejárás veszélye miatt*. Hatékony szétválasztás hiányában tehát az ilyen együttműködés versenyjogi aggályokat vetne fel. E javaslatok figyelemre méltóan számos kiegészítő intézkedést is magukban foglalnak az uniós piaci integráció előmozdításának érdekében, különösen az átviteli/szállítási rendszerüzemeltetők közötti együttműködés javításával kapcsolatban.

2. A NEMZETI SZABÁLYOZÓ HATÓSÁGOK HATÁSKÖRÉNEK ÉS FÜGGETLENSÉGÉNEK ERŐSÍTÉSE

2.1. A villamosenergia- és a földgázpiacok működését felügyelő erős nemzeti szabályozó hatóságok

A meglévő villamosenergia- és gázirányelv a tagállamoktól szabályozó hatóságok létrehozását követeli meg. Számos tagállamban a szabályozó hatóságok szilárdan megalapozott, komoly hatáskörrel és forrásokkal rendelkező testületek, amelyek képesek a megfelelő piacsabályozás biztosítására. Más tagállamokban a szabályozó hatóságokat csak újabban hozták létre, hatáskörük gyengébb vagy különböző testületek között oszlik meg. A Bizottság által elvégzett átfogó országjelentések feltárták az egységességnek ezt a hiányát és sok esetben a szabályozó hatóság gyengeségét.

A sok éve nyitott piacokkal rendelkező tagállamok, valamint más, a verseny számára megnyitott közüzemi ágazatok tapasztalata világosan mutatja, hogy a megfelelően működő piac erős szabályozó hatóságokat tesz szükségessé, különösen a hálózati infrastruktúrák használatának vonatkozásában.

Ezek azok az okok, amelyek miatt a jelen javaslat a szabályozó hatóságok hatáskörének megerősítését célozza. Először is a szabályozó hatóságok világos felhatalmazást kapnának, hogy az Energiaszabályozói Együttműködési Ügynökséggel és a Bizottsággal szoros összhangban európai szinten együttműködjenek az Európai Unión belüli versenyképes, biztonságos és környezetvédelmi szempontból fenntartható belső villamosenergia- és földgázpiacok, valamint a fogyasztók és szolgáltatók összeségét szolgáló tényleges piacnyitás biztosításában.

Másodszor, a Bizottság javasolja a szabályozó hatóságok piacsabályozási hatáskörének megerősítését különösen a következő területeken:

- a hálózatrendszer- és elosztórendszer-üzemeltetők megfelelésének felügyelete a harmadik felek hozzáférésére vonatkozó szabályok, a szétválasztási kötelezettségek, a kiegyenlítőmechanizmusok, a szűk keresztmetszetek és a rendszerösszekötők kezelésének vonatkozásában;
- az átviteli/szállítási rendszerüzemeltetők beruházási terveinek felülvizsgálata, és annak értékelése az éves jelentésben, hogy az átviteli/szállítási rendszerüzemeltetők tervei milyen mértékben egyeztethetők össze az Európa egészére vonatkozó 10 éves hálózati fejlesztési tervvel; a hálózat üzembiztonságának és megbízhatóságának felügyelete és a hálózat üzembiztonsági és megbízhatósági szabályainak felülvizsgálata;
- az átláthatósági kötelezettségek felügyelete;

- a piacnyitási szint és a verseny felügyelete, és a tényleges verseny előmozdítása a versenyhatóságokkal együttműködésben; és
- a fogyasztóvédelmi intézkedések hatékonyságának biztosítása.

A villamos energia és a földgáz különbözik más kereskedelmi cikkektől, mivel mindkettő olyan termék, amelynek kereskedelméhez hálózatra van szükség és amelyet nem lehet, illetve költséges tárolni. Ez megnyitja az utat a piaci visszaélés előtt, ezért a villamosenergia- és a földgázpiacon működő vállalkozások szabályozói felügyeletét meg kell erősíteni. A szabályozó hatóságoknak ezért szükségük van a vállalatok üzemviteli döntéseivel kapcsolatos információkhoz való hozzáférésre. A javaslat szerint a társaságok kötelesek volnának olyan nyilvántartást vezetni az üzemviteli döntésekkel kapcsolatos adatokról, amely öt évig a szabályozó- és versenyhatóságok valamint a Bizottság rendelkezésére állna, így ezek a hatóságok ténylegesen ellenőrizhetnék a piaci visszaéléssel kapcsolatos állításokat. Ez korlátozni fogja a piaci visszaélés körét, növelni fogja a piacba vetett bizalmat és ezáltal ösztönözni fogja a kereskedelmet és a versenyt.

A kereskedők néhány típusának (pl. bankok) már most van ilyen kötelezettsége a pénzügyi eszközök piacairól szóló irányelv szerint, és ezeket a piaci szereplőket nem szabad kétszeresen kötelezni. Ezért a nyilvántartásvezetési kötelezettség a pénzügyi piacokkal kapcsolatos meglévő közösségi szabályozást nem sértheti, hanem azzal összhangban kell állnia. Az energiapiaci és a pénzügyi piacok szabályozó hatóságainak együtt kell működnie annak érdekében, hogy egymás segítségével az érintett piacok fölött áttekintést nyerjenek. A nyilvántartásvezetési követelményeket megállapító iránymutatás elfogadása előtt az Energiaszabályozói Együttműködési Ügynökséget és az Európai Értékpapír-piaci Szabályozók Bizottságát (CESR) felkérjük arra, hogy működjenek együtt, és az iránymutatás tartalmára nézve készítsenek ajánlást a Bizottságnak.

A szabályozó hatóságok feladataik ellátása érdekében hatáskört kapnának vizsgálatok lefolytatására, a szükséges információk bekérésére és visszatartó erejű büntetések kiszabására. Arra is fel lennének kérve, hogy szabályozói funkcióik ellátása során teljes mértékben vegyék figyelembe az energiahatékonysági célkitűzéseket.

2.2. A szabályozó hatóságok bizonyítható függetlensége bizalmat ébreszt a piacokban

A szabályozó hatóságok függetlensége a jó kormányzás egyik kulcsfontosságú alapelve és a piacba vetett bizalom alapfeltétele. A meglévő jogi szabályozás arra szólítja fel a szabályozó hatóságokat, hogy a földgáz és a villamosenergia-ipar érdekeitől teljes mértékben függetlenek legyenek. Mindazonáltal nem határozza meg pontosan, hogy e függetlenségről hogyan lehet bizonyíthatóan gondoskodni, és nem garantálja a rövid távú politikai érdekektől való függetlenséget.

Ezért – miként azt az Európai Tanács 2007-es tavaszi ülésének következtetései, illetve az Európai Parlament kihangsúlyozta – a nemzeti szabályozó hatóságok függetlenségének erősítése elsőbbséget élvez.

A Bizottság javasolja, hogy a szabályozó hatóság legyen jogilag különálló és funkcióiban minden más köz- vagy magán testülettől független, hogy személyzete és döntéshozó szervezeti egysége minden piaci érdektől függetlenül járjon el, és ne kérjen és ne fogadjon el utasítást egyetlen kormányzati vagy más köz- illetve magán testülettől sem. E célból a

Bizottság javasolja, hogy a szabályozó hatóságok jogi személyiséggel, költségvetési autonómiával és megfelelő humán- és pénzügyi erőforrásokkal, illetve független irányítással legyenek felruházva.

3. FÜGGETLEN MECHANIZMUS A NEMZETI SZABÁLYOZÓ HATÓSÁGOK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉHEZ ÉS DÖNTÉSHOZATALÁHOZ: AZ ENERGIASZABÁLYOZÓI EGYÜTTMŰKÖDÉSI ÜGYNÖKSÉG LÉTREHOZÁSA

3.1. Az ERGEG pozitív tapasztalatát szükséges formális együttműködési struktúrává fejleszteni

Habár a belső energiapiac számottevően fejlődött, a határokon átnyúló kérdések vonatkozásában jelenleg szabályozási hézag áll fenn. E kérdés megoldása érdekében a Bizottság olyan önszabályozási fórumokat kezdeményezett, mint a Firenzei (villamos energia) és a Madridi (földgáz) fórum. E fórumok az érdekelt feleket gyűjtik össze az együttműködés erősítése érdekében.

Ezenfelül a Bizottság 2003-ban Villamosenergia- és Gázipari Szabályozó Hatóságok Európai Csoportja (ERGEG) néven létrehozott egy, a villamos energiával és a földgázzal foglalkozó tanácsadói csoportot, hogy elősegítse a konzultációt, az együttműködést és az egyeztetést egyrészt a tagállamok nemzeti szabályozó hatóságai, másrészt ez utóbbiak és a Bizottság között azzal a szándékkal, hogy a villamos energia és a földgáz belső piacát megszilárdítsa. Az ERGEG a nemzeti szabályozó hatóságok képviselőiből áll.

Az ERGEG által az utóbbi évek során elvégzett tevékenység, így a jogilag nem kötelező erejű iránymutatások kiadása és a Bizottsághoz címzett ajánlások és vélemények, nagyon pozitívan járultak hozzá a belső földgáz- és villamosenergia-piac kiteljesedéséhez. Mindazonáltal az önszabályozási fórumok kezdeményezése és az ERGEG létrehozása döntően nem mozdította előre a közös szabályok és megközelítések létrejöttét, holott a határokon átnyúló kereskedelemhez, és az első regionális piacok kialakításához, azaz végső soron az európai energiapiac megvalósításához erre volna szükség.

Az idő előrehaladtával az energiágazat összetettebbé és tagoltabbá vált, és nagyobb mértékben jelennek meg benne különböző pénzügyi érdekek. Az ERGEG keretében követett jelenlegi megközelítés – amely a gyakorlatban rendszerint azt jelenti, hogy egy megállapodás megszületéséhez 27 szabályozó hatóság és több mint 30 rendszerüzemeltető egyetértése szükséges, nem eléggé eredményes. E megközelítés egy sor nem kötelező szabályzathoz és a közös megoldásokban „fokozatos egymáshoz közelítés” útján kialakított megegyezési kísérletekhez vezetett, de nem eredményezett a nehéz kérdésekben valódi döntéseket, amelyeket most szükséges meghozni.

A jelenlegi műszaki szabályok – az ún. „hálózati kódexek” –, amelyek szerint a villamosenergia-ágazatban a vállalkozásoknak működniük kell, roppant mértékben különböznek a tagállamok között, és gyakran egyetlen tagállamon belül is. Ezeket egymáshoz folyamatosan közelíteni, majd harmonizálni kell, ha az energiapiacokat az Unión belül integrálni kívánjuk.

A Bizottság értékelte a szükséges feladatok megszervezésének különböző megoldási módjait, beleértve azt, hogy a Bizottság képes lenne-e maga végigvinni e feladatokat. E kérdések harmonizálása, éppúgy, mint az új infrastruktúrák terén haladás elérése, nem olyan feladat,

amely jellemzően a Bizottság tevékenységi körébe tartozik. A Bizottság ilyen tevékenységet voltaképpen sohasem végzett. Ez a 27 nemzeti szabályozó hatóság (NRA) egy-egy részterülethez értő szakembereinek szakértelmét és együttműködését kívánja meg: nekik kell megegyezniük a nemzeti hálózati kódexeik módosításában. A gyakorlatban csak egy, a nemzeti szabályozó hatóságokból származó testület képes katalizálni a nemzeti szabályozó hatóságok összes szükséges erőforrását, ami e kérdésekben a siker elérésének alapvető feltétele. Az ügynökség a nemzeti szabályozó hatóságokból álló Szabályozók Tanácsán keresztül mozgósíthatja e nemzeti szabályozó hatóságok személyzetét. A Bizottság nincs ebben a helyzetben.

A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a szükséges feladatokat legjobban egy elkülönült, a Bizottságtól független és rajta kívül álló testület tudná ellátni. Mind az Európai Tanács 2007. tavaszi ülészsaka, mind az Európai Parlament egy nemrégiben kiadott állásfoglalása támogatta ezt a döntést².

Ezért mérlegeltük a nemzeti szabályozó hatóságoknak egy nagyobb hatáskörrel rendelkező hálózata létrehozását. A Tanács 1/2003/EK rendelete által 2004-ben létrehozott versenyhatósági hálózat szolgáltatja a mintát. Mindazonáltal, ez szükségessé tenné, hogy a Bizottság az energiaágazatban autonóm hatáskört kapjon (jelenleg ilyen hatásköre csak a versenyjogi szabályok terén van). A nemzeti szabályozó hatóságok hatáskörét minden esetben erősíteni és harmonizálni kell.

Továbbá az Európai Központi Bank rendszerét lehetne modellként alkalmazni, azonban ennek a Szerződésben nincs jogi alapja. Világos, hogy ez a model a Szerződés módosítását igényelné.

A Bizottság ezért arra a következtetésre jutott, hogy ha egy olyan új független testületet kell létrehozni, amely lényeges döntésekkel járó javaslatokat tehet a Bizottság döntéseit illetően, és maga is hozhat egyedi, a felekre nézve kötelező szabályozói határozatokat a reá bízott részletes műszaki kérdések vonatkozásában, akkor egy ügynökség létrehozása az egyetlen megoldás.

A főbb feladatok kiegészítenék az Unió szintjén a nemzeti szabályozó hatóságok által ellátott szabályozási feladatokat. A struktúrának a nemzeti szabályozó hatóságok együttműködéséhez, a rendszerüzemeltetők közötti együttműködés felügyeletéhez és a több tagállam területén lévő infrastruktúra körében meghozandó egyedi döntéshozatalhoz kell keretet nyújtania. Ez az elemzés tükrözi a Bizottság által az európai szabályozási ügynökségek keretszabályáról szóló intézményközi megállapodás tervezetében³ meghatározott elveket, különösen a felekre jogilag kötelező egyedi határozatok elfogadására vonatkozó hatáskör tekintetében.

² Az Európai Tanács következtetésében egyetért a nemzeti szabályozó hatóságok független mechanizmusának létrehozásával az együttműködés és a fontos határokon átnyúló kérdésekben való döntéshozatal érdekében, míg a Vidal Quadras jelentés kijelenti, hogy az Európai Parlament „üdvözli a Bizottságnak azon javaslatát, amely a nemzeti szabályozók együttműködésének EU szinten való, valamely EU jogi személyen keresztül történő fokozására irányul, s a határokon átnyúló ügyek szabályozásához való európai közeledés előmozdítójának tekinthető; hangsúlyozza, hogy a Bizottságnak kulcsszerepet kell betöltenie a szabályozók függetlenségének megtartása mellett; úgy véli, hogy a szabályozóknak döntéseiket a speciálisan meghatározott technikai és kereskedelmi ügyekben úgy kell meghozniuk, hogy szükség esetén tájékozódnak az átvitelrendszer-irányítók és egyéb érdekelték álláspontról, emellett ezen döntéseknek jogilag kötelező erővel kell bíniuk;”

³ COM(2005) 59.

A következő javaslat a Bizottság 2007. január 10-i, az európai energiapolitikáról szóló közleményében⁴ említett „ERGEG+” megoldási lehetőségéből merít.

3.2. A javasolt Energiaszabályozói Együtműködési Ügynökség főbb feladatai

Az Ügynökség európai szinten kiegészítené a nemzeti szabályozó hatóságok által nemzeti szinten ellátott szabályozási feladatokat.

- *A nemzeti szabályozó hatóságok együttműködését szolgáló keret biztosítása* A Bizottság javasolja a határokon átnyúló helyzetek kezelésének javítását. Az Ügynökség meghatározza a nemzeti szabályozó hatóságok közötti együttműködés eljárásait, különösen a több mint két tagállamot érintő információcsere és a jogkörfelosztás vonatkozásában. E keret szintén elő fogja mozdítani a nemzeti szabályozó hatóságok közötti regionális együttműködést.
- *Az átviteli/szállítási rendszerüzemeltetők együttműködésének hatósági felügyelete.* Az Ügynökség feladata lesz a villamosenergia-átviteli rendszereket üzemeltetők európai hálózatának és a gázszállítási rendszereket üzemeltetők európai hálózatának a nyomon követése és tevékenységük felügyelete. Különösen részt vesz a hálózati munkaprogramon keresztül a legfőbb célkitűzések meghatározásában, azok 10 éves beruházási tervének a felülvizsgálatában, valamint a műszaki és piaci szabályzatok kidolgozásában. A beruházási terv felülvizsgálata nem csorbítja az átviteli/szállítási rendszerüzemeltetőknek a műszaki hibákért viselt, a nemzeti jogban megállapított felelősségét. A műszaki és piaci szabályzatokat illetően az Ügynökség felhatalmazást fog kapni, hogy az átviteli/szállítási rendszerüzemeltetőket felkérje tervezeteik módosítására, vagy arra, hogy pontosabban meghatározott kérdéseket részletesebben tárgyaljanak. Arra is fel lesz hatalmazva, hogy a Bizottságnak ajánlást tegyen az ilyen szabályzatok jogilag kötelezővé tételére, ha az átviteli/szállítási rendszerüzemeltetőinek önkéntes végrehajtása elégtelennek bizonyul, vagy bizonyos kérdésekben nem megfelelő. Az Ügynökség ajánlást tehet az átviteli/szállítási rendszerüzemeltetők tervezetének módosítására illetve javasolhatja a Bizottságnak kiegészítő rendelkezések meghozatalát. A gyakorlatban ez a mechanizmus egy építő és folyamatos párbeszéd formáját fogja öltetni az Ügynökség, az átviteli/szállítási rendszerüzemeltetők és a Bizottság között. Az ügynökség részvétele kulcsfontosságú lesz annak biztosításában, hogy az átviteli/szállítási rendszerüzemeltetők együttműködésüket hatékony és átlátható módon a belső piac érdekében folytassák.
- *Hatáskör egyedi határozat meghozatalára* A sajátos határokon átnyúló kérdések intézése végett, a Bizottság javasolja az Ügynökség egyedi határozathozatali hatáskörrel való felruházását az európai érdekű infrastruktúrális eszközök mentesítése⁵ iránti kérelmeket illetően, illetve olyan infrastruktúra szabályozási rendszere tekintetében, amely két vagy több tagállamot köt össze. Ezenkívül az Ügynökség külön műszaki kérdésekben egyedi határozatokat hozhat, ha a gáz- és a villamosenergia-irányelv alapján, vagy a komitológiai bizottsági eljárás szerint elfogadott külön iránymutatás ilyen hatáskört engedélyez.
- *Általános tanácsadói szerep* Az Ügynökség a Bizottság felé piacsabályozási kérdésekben tanácsadói szereppel bírna és nem kötelező erejű iránymutatásokat bocsáthatna ki annak érdekében, hogy a szabályozó hatóságok között a helyes gyakorlatokat népszerűsítse.

⁴ HL C [...], [...], [...] o.

⁵ A 2003/55/EK irányelv 22. cikke és az 1228/2003/EK rendelet 7. cikke alapján

Egyedi alapon hatásköre lenne arra is, hogy - a gáz- és a villamosenergia-ágazati jogszabályok végrehajtására elfogadott bizottsági végrehajtási intézkedések figyelembevételével - bármely nemzeti hatóságnak a belső piacot érintő határozatát felülvizsgálja, és erről a Bizottság részére véleményt adjon ki.

Mégha hatáskörét nem is lehet normatív határozatok meghozatalára (úgy mint kötelező iránymutatás formális elfogadása) kiterjeszteni, az új Ügynökség összességében véve döntő szerepet fog játszani az európai földgáz- és villamosenergia-piacok szabályainak fejlesztésében és végrehajtásában.

3.3. A javasolt Energiaszabályozói Együttműködési Ügynökség irányítása

Az Energiaszabályozói Együttműködési Ügynökség intézményes felépítése és irányítási elvei elvileg a közösségi szabályozói ügynökségek általános szabályaira és gyakorlatára épülnek.

Mindamellettt figyelemmel kell lenni a szabályozói funkciók szükségszerű függetlenségére. E célból az igazgatási és költségvetési ügyek összességéért felelős ügyvezető tanács mellett a Bizottság javasolja egy, a piacszabályozási ügyek és határozatok összességéért felelős Szabályozók Tanácsa létrehozását. Az igazgatót a Bizottság által elfogadott jelöltlistáról a Szabályozók Tanácsával való konzultáció után az ügyvezető tanács nevezi ki. Az igazgató el fogja látni az Ügynökség képviselőjét, és felelős lesz annak napi igazgatásáért. Ezenkívül, az Ügynökség szervezetéhez fog tartozni a fellebbezési tanács, amelynek jogköre lesz az Ügynökség által hozott határozatok elleni fellebbezésekben eljárni.

3.4. Pénzügyi vonatkozások

A Bizottság javasolja, hogy az Ügynökség személyzete a feladatokra való tekintettel 40-50 főnél ne legyen több. Ez az értékelés a nemzeti szabályozó hatóságok személyzeti szükségleteinek alapos elemzésére és a javasolt feladatok végrehajtásához szükséges minimális források óvatos becslésére támaszkodik, különös tekintettel arra a lehetőségre, amely a nemzeti szabályozó hatóságoknál meglévő források együttes hasznosításában rejlik. A javasolt létszám összhangban van ezen hatóságok szükségleteivel⁶. Mint említettük, ha a Bizottság vállalkozna az Ügynökség feladatainak ellátására, a szükséges létszám sokkal nagyobb lenne.

Az Ügynökség teljes éves költsége megközelítőleg évi 6-7 millió EUR-ra becsülhető, amelyből 5 millió EUR-t tesznek ki a személyzeti költségek (az Európai Bizottság személyzetének egy főre eső átlagos költségét, azaz évi 0,117 millió eurót véve alapul, amely az épületekkel és adminisztrációval kapcsolatos kiadásokat is magába foglalja), 1 millió EUR pedig a működési költségre (ülések, tanulmányok, fordítás, kiadványok és a közönségkapcsolat költségei) és a fennmaradó összeg tőkekiadás (az ingóságok beszerzésével és az ahhoz társuló kiadások), illetve a kiküldetésekkel összefüggő kiadásokra jut.

Az Ügynökség éves költségeit közösségi finanszírozás fogja fedezni. Az Ügynökség a felek által befizetett díjakból is fog mérsékelt bevétellel rendelkezni, amelyeket bizonyos határozatok meghozatalakor fog kivetni.

⁶ Az indokoláshoz a szervezeti ábra csatolva lesz.

3.5. A Bizottság szerepe

A Bizottság helyzetének és a Szerződés őreként betöltött szerepének elvileg három különböző biztosítéka van.

Mindenekelőtt, ha az Ügynökség döntést hoz, ez csak a rendeletben és az irányelvekben kifejezetten megállapított sajátos műszaki helyzetekre vonatkozna, vagy a kötelező erejű iránymutatásokban eseti alapon megadott engedélyen alapulna. Az Ügynökségnek nem volna politikai mérlegelési joga ezen a szabályozási kereten kívül.

Másodszor, ha a rendszerüzemeltetők együttműködése vagy a nemzeti szabályozó hatóságok határozatai a versenyt vagy a piac tényleges működését veszélyeztetnék, az Ügynökség köteles lenne a Bizottságot azonnal értesíteni, és ez utóbbi azután elfogadhatja a helyzet orvoslásához szükséges intézkedéseket. *A Bizottság, ha úgy dönt, saját kezdeményezése alapján is felléphet.*

Harmadszor, csak a Bizottság hozhat lényegi határozatokat. Ilyen esetekben az Ügynökségnek előkészítő és tanácsadó szerepe van. A Bizottság jogi szolgálata e szempontból alaposan megvizsgálta a szöveget annak biztosítása érdekében, hogy az Ügynökségnek ne legyen mérlegelési jogkörben meghozható, lényegi határozathozatali joga.

Ezenkívül a Bizottság feladata lenne, hogy kötelező erejű iránymutatás elfogadása útján tovább pontosítsa és megállapítsa az Ügynökség szerepét.

4. A ÁTVITELI/SZÁLLÍTÁSI RENDSZERÜZEMELTETŐK KÖZÖTTI EGYÜTTMŰKÖDÉS

4.1. Az átviteli/szállítási rendszerüzemeltetők közötti szoros együttműködés szükséges a villamosenergia- és földgázpiacok integrációjához

A piaci integrációhoz a átviteli/szállítási rendszerüzemeltetők közötti hatékony együttműködés, valamint világos és szilárd szabályozási keret szükséges, beleértve a szabályozói együttműködést. A hálózathozzáférési és üzemeltetési szabályoknak összeférhetőeknek kell lenniük, szükség van a átviteli/szállítási rendszerüzemeltetők közötti hatékony információcserére, és a rendszerösszekötők kapacitásának növelését szolgáló új beruházások megfelelő összehangolására. A földgáz- és villamosenergia-piaci rendszerüzemeltetők önkéntes alapon már most is együttműködnek az Európai Átvitelirendszer-üzemeltetők Szövetsége (ETSO) és az Európai Gázszállítók Szövetsége (GTE) keretében. Együttműködnek üzemeltetési kérdésekben regionális szinten, és részt vesznek műszaki testületekben, úgymint Villamosenergia-átviteli Koordinációs Unió (UCTE) és az Európai Szövetség az Energiakereskedelem Ésszerűsítéséért (EASEE-Gas) keretében. Ezek a többszintű együttműködési kezdeményezések jelentősen hozzájárultak a belső piachoz, növelték a hatékonyságot és a hálózatok biztonságát.

Mindazonáltal, ennek az önkéntes alapon történő együttműködésnek vannak határai, amelyek a hálózati üzemeltetés összehangolásának gyengesége vagy a villamosenergia- és földgáz-hálózatok hiányzó kapcsolódásai miatt jelentkező hálózati zavarokban, a villamosenergia-szolgáltatás kimaradásában, valamint a közös műszaki szabványok előterjesztésének vagy elfogadásának nehézségeiben mutatkoznak meg. A Bizottság ezért javasolja, hogy az átviteli/szállítási rendszerüzemeltetőket bízzák meg együttműködésük erősítésének feladatával egy sor kulcsfontosságú területen a következő főbb kérdésekre összpontosítva.

- *Piaci és műszaki „kódexek”*. A villamosenergia- és földgáz piacok integrációjához egy sor összefüggő piaci és műszaki előírás szükséges. Ma ezek az előírások tagállami szinten léteznek vagy olyan szervezetek ajánlásaként, mint az UCTE vagy az EASEE-gas. A jelenlegi helyzet hármasszoros probléma forrása: Először a meglévő szabályok nem fedik le azokat a területeket, amelyeket harmonizálni kell annak érdekében, hogy egy integrált piac működni tudjon; másodszer a nemzeti előírások gyakran egymásnak ellentmondóak, és harmadszor gyakran jogilag nem kötelezőek illetve nem végrehajthatóak. Az ilyen előírásokra példa a villamosenergiaátviteli-hálózatok biztonságos és megbízható üzemeltetésének szabályairól szóló UCTE kézikönyv és az EASEE-gas földgáz minőségi előírásait tartalmazó ajánlása.
- A javaslat megtartja az átviteli/szállítási rendszerüzemeltetők önkéntes módszerét mint a részletes műszaki és piaci előírások kidolgozásának pragmatikus módját. Ezek az előírások gyakran műszakilag összetettek és szükség van egy hatékony eljárásra, ami lehetővé teszi a szükségessé váló módosítások megtételét. A javaslat erős hatósági felügyeletet biztosít mind a tartalmat illetően, mind pedig a megfelelés és végrehajtás – a kérdéses javaslat természetétől függően – az Ügynökség és/vagy a Bizottság általi nyomon követése terén. Abban az esetben, ha az átviteli/szállítási rendszerüzemeltetők nem képesek a szükséges műszaki és piaci előírásokban megállapodni, vagy azokat nem hajtják végre, e szabályokat a Bizottság javaslatára komitológiai bizottsági eljárás keretében lehet előterjeszteni és elfogadni.
- E javaslat összesen tizenegy főbb együttműködési területet határoz meg. A szállításrendszer-üzemeltetők és villamosenergia-piaci átvitelrendszer-üzemeltetők európai hálózatának éves munkaprogramjai (lásd 1.2 fejezetet) – amelyeket minden érdekelt féllel és az új Energiaszabályozói Együttműködési Ügynökséggel (lásd 3. fejezetet) konzultálva készítenek el – megállapítják az elsődleges célkitűzéseket, valamint részletesen meghatározzák a szükséges műszaki és a piaci előírásokat. Az átviteli/szállítási rendszerüzemeltetők közötti együttműködésnek ki kell terjednie a műszaki és piaci előírások végrehajtásának nyomon követésére is.
- *Közös érdekű kutatási és innovációs tevékenységek*. Az átviteli/szállítási rendszerüzemeltetők együttműködése létre kell hozzon egy olyan keretet, amely meghatározza, pénzügyileg támogatja és irányítja az európai villamosenergia- és földgáz-hálózatok egészséges műszaki fejlődéséhez és kibontakozásához szükséges kutatási és innovációs tevékenységeket, különösen az ellátásbiztonság és energiahatékonyság előmozdításának és az alacsony szén-dioxid kibocsátású technológiák térfigyelésének lehetővé tétele érdekében.
- *A hálózatüzemeltetés összehangolása*. Az átviteli/szállítási rendszerüzemeltetők együttműködése magába foglalja a hálózatok közös működtetését az elfogadott piaci és műszaki előírások szerint. Ez szintén jelenti a hálózatüzemeltetési-információk cseréjét és a hálózati hozzáférésre vonatkozó információk összehangolt közzétételét, például egy közös átláthatósági platformon keresztül.
- *Beruházástervezés*. A kereslet kielégítéséhez elegendő energiaszállítási kapacitás rendelkezésre állásának biztosítása, és a nemzeti piacok integrációja érdekében a hálózati beruházások tervezésére figyelemmel a hosszú távú rendszerfejlesztés összehangolt megtervezésére és az energiaszállítási hálózatok fejlesztésének a nyomon követésére van szükség. Az elképzelés az, hogy az átviteli/szállítási rendszerüzemeltetők európai hálózatai közzéteszik a hálózatfejlesztési terveket, az integrált hálózati modellekkel, forgatóköny-

előrejelzéssel, és az integrált rendszerek rugalmassági- és teljesítménymutatóival együtt. E fejlesztési terveknek megfelelő mértékben (legalább 10 éves távlatban) előretekintőeknek kell lenniük ahhoz, hogy lehetővé tegyék a beruházási hézagok korai azonosítását, különösen szem előtt tartva a határokon átnyúló kapacitásokat.

A regionális kezdeményezések pozitív szerepet játszanak - különösen a két utolsó feladattal kapcsolatban - a piac integrálásában. Az átviteli/szállítási rendszerüzemeltetők európai szinten történő együttműködését ki kell még egészíteni regionális szintű együttműködéssel a tényleges gyakorlati eredmények, a hálózatok optimális üzemeltetése⁷, és a megfelelő beruházástervezés illetve végrehajtás biztosítása érdekében. A szabályozási keretnek elő kell segítenie, össze kell hangolnia és fejlesztenie kell a regionális kezdeményezéseket az átviteli/szállítási rendszerüzemeltető és a szabályozó hatóságok között, ahogyan az az ERGEG vezette regionális kezdeményezések és a észak-nyugat-európai pentalaterális fórum esetében történt, és amiképpen a fontosabb érdekelt felek, úgymint Eurelectric ajánlotta.

4.2. Egy jobb koordinációs mechanizmus

Fontos, hogy európai szinten minden érintett teljes mértékben elismerje, hogy az átvitelrendszer-, illetve szállításrendszer-üzemeltetők (e fejezetben a továbbiakban együtt: rendszerüzemeltetők) együttműködési struktúrája jogosult elvégezni a fent leírt feladatokat. A Bizottság ebből a célból formálisan is kijelöli a Villamosenergia-piaci Átvitelrendszer-üzemeltetők Európai Hálózatát, illetőleg a Gázpiaci Szállításrendszer-üzemeltetők Európai Hálózatát e feladatok végrehajtására.

A rendszerüzemeltetőknek mint vállalkozásoknak átlátható módon kell együttműködést folytatniuk egymással. Ennek során építközhetnek meglévő struktúrákra, így például a GTE-re vagy az ETSO-ra. A rendszerüzemeltetők feladatai és felelősségi köre azonban központi és állandó jellegű együttműködési struktúrát igényel mind szervezeti szempontból, mind a hálózattervezés és -üzemeltetés gyakorlati eszközei szempontjából.

Az Energiaszabályozói Együttműködési Ügynökség figyelemmel fogja kísérni, hogy a két ágazatban a rendszerüzemeltetők európai hálózata miként végzi feladatait.

A rendszerüzemeltetők már tevékenységük kezdetén – egy-egy adott tématerületen – mindennapos gyakorlatként fogják kialakítani az érdekeltek (termelők, ellátók, fogyasztók, elosztórendszer-üzemeltetők) bekapcsolását a folyamatokba, illetőleg az érdekeltekkel folytatott egyeztetéseket. Ennek érdekében a rendszerüzemeltetők konzultálni fognak az érdekeltekkel az általuk elkészített piaci és műszaki előírásokról, és az érdekelteknek lehetőségük lesz észrevételeket tenni a rendszerüzemeltetők éves munkaprogramjával kapcsolatban. Az Ügynökség folyamatosan odafigyel arra, hogy az egyeztetéseket megfelelően végezzék.

5. A PIAC MŰKÖDÉSÉNEK JAVÍTÁSA

E javaslatnak az is célja, hogy a jogi keretszabályozás továbbfejlesztésével elősegítse a harmadik felek hozzáférését a kulcsfontosságú infrastruktúrához, növelje a piac

⁷ Például a villamos energia esetében világos, hogy bizonyos kérdéseket illetően minden egyes szinkronizáltan működő zóna számára műszaki kódexeket kell létrehozni.

átláthatóságát, fokozza a piac egységességét, és javítsa a kiskereskedelmi piac elérésének feltételeit.

5.1. Mentességek

A hatályos jog értelmében a nagyobb méretű új infrastruktúra egy előre meghatározott ideig mentességet élvez a harmadik felek részére nyújtandó hozzáférésre irányadó szabályok alól. Már lezárult vagy még folyamatban van több olyan infrastruktúra-fejlesztési projekt (földgáz- és villamosenergia-rendszerbeli rendszerösszekötők, LNG-létesítmények építése), amely élt ezzel a lehetőséggel. Ezek a mentességek segítették több olyan projekt megvalósulását, amelyek hozzájárulnak az ellátás biztonságának növeléséhez és a verseny fokozásához. Az eddigi tapasztalatok ugyanakkor azt mutatják, hogy a projektgazdák, a szabályozó hatóságok és a Bizottság szempontjából egyaránt előnyös lenne, ha ésszerűsíteni lehetne a mentesség igénylésének és odaítélésének eljárásait, illetőleg egyértelműbbé lehetne tenni egyes feltételeket. A Bizottság ezért olyan iránymutatások kidolgozását javasolja, amelyek segítenék a kérelmezőket és a szabályozó hatóságokat a mentességi feltételek alkalmazásában. Annak érdekében, hogy a mentességet élvező infrastruktúrát a piac mégis optimálisan használhassa, a javaslat az új infrastruktúra vonatkozásában a kapacitásallokációra és a szűk keresztmetszetek kezelésére eddig eseti alapon alkalmazott minimumkövetelmények általánossá tételét is tartalmazza.

5.2. Átláthatóság

A villamos energia és a földgáz belső piaca nem eléggé likvid és átlátható, ami akadályozza a hatékony forrásallokációt, korlátozza a kockázatok elleni védekezés lehetőségeit, és gátolja az új piaci szereplők megjelenését. A piacba vetett bizalom megerősítése, a piac likviditásának javítása és a piaci szereplők számának megnövekedése a piacról rendelkezésre álló információk körének bővítését igényli.

A jelenlegi átláthatósági követelmények a hálózatra vonatkozó kapacitásadatok közzétételére összpontosítanak, a piaci szereplők tehát látják, van-e rendelkezésre álló kapacitás, és azt is, hogy valamennyi rendelkezésre álló kapacitás megjelenik-e kínálatként a piacon. A piac résztvevőinek ugyanakkor, egyenlő feltételekkel, hozzá kell férniük azokhoz az információkhoz is, amelyek a nagykereskedelmi árak mozgásait meghatározzák.

A piac hagyományos szereplői, akik a földgáz és a villamos energia forgalmának legnagyobb részét magukénak tudják és egyúttal a piaci vagyontárgyak többsége felett tulajdonjogot gyakorolnak, jelenleg könnyebben és szélesebb körben férnek információkhoz, mint a piacra újonnan belépő vállalkozások. A villamosenergia-ágazatban a rendelet mellékletében megállapított iránymutatások megfogalmazzák ugyan követelményeket a villamosenergia-termelés átláthatóságára vonatkozóan, ezek azonban nem elegendőek, a földgázágazatban pedig egyelőre egyáltalán nincsenek ilyen követelmények. Ezért a Bizottság azt javasolja, hogy az átláthatósági követelmények a jövőben a földgázkészletekre, a keresleti és a kínálati előrejelzésekre, a hálózat kiegyensúlyozásának (kiegyenlítésének) költségeire, valamint a kereskedelemre is vonatkozzanak.

E követelmények helyes és maradéktalan alkalmazását a nemzeti hatóságoknak kell folyamatosan ellenőrizniük és felügyelniük, ezért e szervek jogosítványait ennek megfelelően meg kell erősíteni.

A tervek szerint a Bizottság a későbbiekben részletesen meg fogja vizsgálni a derivatívákkal és a pénzügyi eszközökkel összefüggő átláthatósági követelmények kérdését, illetve minden olyan más problémakört, amelyre az adott vállalatcsoport vonatkozásában a mostani javaslatcsomag nem tartalmaz új követelményeket; a végleges álláspont kialakítása ezekben a kérdésekben 2008 közepére várható. A Bizottság felkéri majd az Energiaszabályozói Együttműködési Ügynökséget és az Európai Értékpapír-piaci Szabályozók Bizottságát, hogy tanácsadással és érdemi részvétellel működjön közre annak részletesebb megvizsgálásában, hogy a földgáz- és a villamosenergia-piaci ellátási szerződésekkel kapcsolatos ügyletekre, illetőleg a földgáz- és a villamosenergia-piaci derivatívákra a kereskedést megelőző vagy a kereskedést követő fázisra vonatkozóan célszerű-e átláthatósági követelményeket felállítani.

5.3. Hozzáférés a tárolási szolgáltatásokhoz

A földgáz belső piacát jelenleg szabályozó irányelv értelmében ha a fogyasztók ellátásában a földgáztárolók alapvetően fontos szerepet játszanak, akkor a tárolásrendszer-üzemeltetők kötelesek harmadik felek részére is hozzáférést biztosítani ezekhez a létesítményekhez. A tagállamok két lehetőség közül választhatnak: vagy a szabályozó hatóság által megállapított feltételek alapján biztosítják a földgáztárolókhoz való hozzáférést, vagy oly módon, hogy kötelezik a tárolásrendszer-üzemeltetőket, hogy a hozzáférési feltételeket a fogyasztókkal folytatott tárgyalások útján alakítsák ki. Az irányelv csak elvi szintű követelményeket tartalmaz, nagy szabadságot hagy a tagállamoknak saját keretszabályozásuk kialakításában. Ezeket az alapelveket később a Madridi Fórum töltötte meg tartalommal, az itt részt vevő érdekeltek ugyanis valamennyien egyetértettek „a tárolásrendszer-üzemeltetők által harmadik felek részére biztosítandó hozzáférési szolgáltatások helyes gyakorlatáról” szóló önkéntes iránymutatás tartalmi elemeiben. Az ERGEG ugyanakkor nemrégiben megállapította, hogy az iránymutatások gyakorlati megvalósítása nem kielégítő.

Az iránymutatások tényleges hatályosulása érdekében a Bizottság négy intézkedést javasol:

- az iránymutatásokban foglalt alapelvek váljanak jogilag kötelezővé, és komitológiai eljárás keretében legyen lehetőség az iránymutatások részletes végrehajtására,
- az ellátóvállalkozások keretei között működő tárolásrendszer-üzemeltetők számára legyen kötelező a jogi és a funkcionális szétválasztás,
- bővüljön a nemzeti szabályozó hatóságok felügyeleti jogköre a földgáztárolókhoz való hozzáféréssel kapcsolatban,
- a földgáztárolókra irányadó szabályozással szemben legyen elvárás az egyértelműség.

Az iránymutatások jogilag kötelezővé tétele érdekében a rendelet olyan rendelkezésekkel egészül ki, amelyek meghatározzák, hogyan kötelesek a tárolásrendszer-üzemeltetők harmadik felek részére hozzáférési szolgáltatásokat nyújtani, és hogyan kell végezniük a kapacitásallokációt és a szűk keresztmetszetek kezelését. A javaslat ezen túlmenően átláthatósági követelményeket is meghatároz, és intézkedéseket tartalmaz a tárolási kapacitás másodlagos piacának kialakítására. Ezek a szabályok a várakozások szerint azt fogják eredményezni, hogy a harmadik felek részére rendelkezésre bocsátható tárolási kapacitás a piacon megkülönböztetésmentes és átlátható módon fog megjelenni, és megszűnik a kapacitáshalmozás vonzereje. Az új szabályok biztosítják az összhangot a mentességet élvező infrastruktúrára vonatkozóan javasolt minimumkövetelményekkel is.

A tárolásrendszer-üzemeltetőktől megkövetelt jogi és funkcionális szétválasztás révén nagymértékben javulni fog a tárolási szolgáltatásokhoz való tényleges hozzáférés. A mostani rendszer, amelyben az ellátóvállalkozásoknak közvetlenül versenytársaikhoz kell fordulniuk, amikor tárolókapacításra van szükségük, nem növeli a piacba vetett bizalmat, és komoly mértékben hátráltatja az új piaci szereplők működését. A tárolásrendszer-üzemeltetőktől megkövetelt szétválasztás javítani fog ezen a helyzeten, és egyúttal azt is lehetővé teszi, hogy a versenytársak, illetve a szabályozó hatóságok ellenőrizzék, hogy valamennyi szabad tárolókapacitás megjelenik-e kínálatként a piacon.

A Bizottság javaslata azzal, hogy előírja a tagállamok számára azoknak a kritériumoknak a meghatározását, amelyek eldöntik, mikor és hogyan kell harmadik felek számára hozzáférést biztosítani a tárolókapacitáshoz, és hogyan kell mindezt nyilvánosságra hozni, eloszlatja azt a bizonytalanságot, amely ma a szabad tárolókapacitás piaci kínálatként megjelenő részaránya körül van. A javaslat értelmében a szabályozó hatóságnak az lesz a feladata, hogy ellenőrizze, vajon ezeket a kritériumokat valamennyi földgáztároló üzemeltetője helyesen alkalmazza-e.

5.4. Hozzáférés az LNG-terminálokhoz

Az Európai Unión belül a földgázellátásában egyre fontosabb szerepet játszik az LNG, így nem csoda, ha napjainkban számos LNG-terminálra irányuló beruházás van tervezés vagy kivitelezés alatt. Ezért ki kell alakítani az LNG-terminálokhoz való hozzáférés átlátható szabályait. Miután ezt az igényt a szabályozó hatóságok jelezték, az ERGEG iránymutatásokat dolgozott ki azzal a céllal, hogy közös szemléletmódot alakítson ki az LNG-terminálokhoz harmadik felek részére biztosított hozzáférés kérdésében.

Bár számos megépült LNG-terminál élt az irányelv 22. cikkében a harmadik feleknek nyújtott hozzáférési szolgáltatásokkal és a szabályozó hatóságok beavatkozásával kapcsolatban előírt mentesség lehetőségével, vannak olyan LNG-terminálok is, amelyeknek már most az általános szabályozást kell követniük a harmadik feleknek nyújtott hozzáférési szolgáltatások terén. Mivel az irányelv jelenleg hatályos szövege csak azt az általános követelményt fogalmazza meg, hogy a hozzáférést szabályozni kell, meglehetősen nagy a tagállamok értelmezési szabadsága. Másrészt a 22. cikk alapján megadott mentesség mindig csak egy bizonyos időszakra szól, amelynek elteltével az LNG-terminálnak az általános szabályozást kell követnie. Ennek megfelelően a Bizottság javaslata egyértelműbb szabályokat fogalmaz meg az LNG-terminálokhoz harmadik feleknek biztosított hozzáférés vonatkozásában. Az iránymutatások jogilag kötelezővé tétele érdekében a rendelet olyan rendelkezésekkel egészül ki, amelyek meghatározzák, hogyan kötelesek az LNG-terminálok üzemeltetői harmadik felek részére hozzáférési szolgáltatásokat nyújtani, és hogyan kell végezniük a kapacitásallokációt és a szűk keresztmetszetek kezelését. A javaslat ezen túlmenően átláthatósági követelményeket is meghatároz, és intézkedéseket tartalmaz a terminálkapacitás másodlagos piacának kialakítására. Az új szabályok biztosítják az összhangot a mentességet élvező infrastruktúrára vonatkozóan javasolt minimumkövetelményekkel is.

5.5. Hosszú távú ellátási megállapodások

A kétoldalú ellátási megállapodások lehetőséget adnak arra, hogy az energiaigényes iparágak kiszámíthatóbb árakon juthassanak energiához. Ezek a megállapodások ugyanakkor magukban hordozzák azt a kockázatot, hogy az ellátási piac fogyasztói nem tudnak szolgáltatót váltani, tehát korlátok közé szorul a piaci verseny. A piaci bizonytalanságok csökkentése érdekében a Bizottság a következő néhány hónap során megfelelő formában

iránymutatással fog szolgálni arról, hogy a hosszú távú ellátási megállapodások mikor tekinthetők összeegyeztethetőnek a közösségi versenyjog rendelkezéseivel.

5.6. Keretszabályozás az európai kiskereskedelmi piac fokozatos kialakítása céljából

Egyelőre sem a villamosenergia-, sem a földgázpiacon nem beszélhetünk európai kiskereskedelmi piacról, hiszen a kisfogyasztók (háztartások, kisvállalkozások), ha egyáltalán rendelkeznek választási lehetőséggel, kötelesek olyan szolgáltatót választani, amely velük azonos országban rendelkezik székhellyel. A villamos energia és a földgáz belső piacának végső célja a valódi európai végfelhasználói piac kialakítása: a verseny piacok létrehozása és a lehető legnagyobb hatékonyság elérése egyaránt ezt igényli. A kiskereskedelmi piac liberalizációja azért is fontos, hogy valamennyi uniós polgár élvezhesse a verseny előnyeit. Ha a piacliberalizáció csak a nagyfogyasztókat érinti, az végső soron azt eredményezi, hogy az európai háztartások finanszírozni fogják az ipart, az új termelési és ellátási infrastruktúra iránti igényekkel kapcsolatban pedig torz jelzések fognak érkezni a piacra. 2007. július 1-jén valamennyi európai uniós kiskereskedelmi piac megnyílt a verseny előtt, a gyakorlatban azonban számos fogyasztó mégis kénytelen korábbi szolgáltatójánál maradni, mert nincs hatályban megfelelő jogszabályi keret. Az európai kiskereskedelmi piac csak fokozatosan alakítható ki. A folyamat serkentése érdekében a Bizottság – a Firenzei és a Madridi Fórum kapcsán szerzett kedvező tapasztalatokból kiindulva – vizsgálja egy kiskereskedelmi fórum felállításának lehetőségét. Egy ilyen fórum lehetőséget adna arra, hogy a résztvevők a kiskereskedelmi piac sajátos problémáira összpontosíthassanak, és valamennyi érdekelt számára platformot kínálna a teljes Európai Unióra kiterjedő kiskereskedelmi piac létrehozásának elősegítéséhez. A fórum – a piaci szabályok fokozatos összehangolása és a határokon átnyúló kiskereskedelmi piacok kialakulása érdekében – iránymutatással szolgálna a kiskereskedelmi piacon alkalmazandó világos versenyszabályok megállapítására vonatkozóan a tagállamokkal és a szabályozó hatóságokkal szemben bevezetni javasolt kötelezettségekkel kapcsolatban.

A jól működő kiskereskedelmi piacok szerepe abban is nagy, hogy jobban tudatosítják az emberekben otthoni energiafogyasztásukat és energiaköltségeiket, ugyanis valamennyi, a szén-dioxid-kibocsátás csökkentésére és az energiahatékonyság fokozására irányuló intézkedéshez szükség van a háztartások cselekvésére is. A háztartások ellátásáért vívott verseny növeli az emberek energiatudatosságát. A jelenlegi gyakorlat, amely szerint a fogyasztók az éves végszámláról értesülnek az adott évi fogyasztásukról, vajmi keveset segít ennek a tudatosságnak a kialakításában, mint ahogy abban sem, hogy az ellátóvállalkozások olyan, egymáséival versengő szolgáltatásokat kínáljanak, amelyek különbséget tesznek az eltérő igényekkel rendelkező háztartások között. A szolgáltatóknak tehát több információt kell nyújtaniuk, hogy a fogyasztók gyakrabban értesüljenek energiafogyasztásukról és költségeikről.

Nyilvánvaló, hogy a fogyasztók választási szabadságának erős garanciákkal kell együtt járnia a fogyasztói jogok terén. A legsebezhetőbb fogyasztókat már a hatályos irányelv is nagyfokú védelemben részesíti, amikor gondoskodik arról, hogy az érintettek hozzájussanak ahhoz az energiához, amely méltányos életvitelükhöz szükséges. Egyes országokban azonban ezeket az intézkedéseket helytelenül alkalmazták, ezért a keretszabályok egyértelműsítése érdekében a Bizottság kötelező jogszabályi rendelkezések bevezetésére tesz javaslatot. A Bizottság egyúttal az összes fogyasztó jogainak megerősítését is javasolja egyebek mellett azzal, hogy a jövőben bárki bármikor szolgáltatót válthat, az energiavállalat pedig köteles lesz a szolgáltatóváltást követően egy hónapon belül rendezni a fogyasztó számláját.

Végül a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy az elosztórendszer-üzemeltetők vonatkozásában a jogi és funkcionális szétválasztás jelenlegi jogszabályi kerete kielégítő. Ezért ez a javaslatcsomag nem tartalmazza a fenti 4. fejezetben ismertetett tulajdonjogi szétválasztási szabályok alkalmazásának kiterjesztését az elosztórendszer-üzemeltetőkre.

6. EGYÜTTMŰKÖDÉS AZ ELLÁTÁS BIZTONSÁGÁNAK FOKOZÁSA ÉRDEKÉBEN

6.1. Az ellátásbiztonság figyelemmel kísérése az átvitelirendszer-üzemeltetők szintjén

Fontos, hogy a villamosenergia- és a földgázrendszerek a csúcsidezőszakokban is kielégítsék a keresletet. A villamos energia esetében ehhez az kell, hogy legyen elegendő termelési kapacitás (a termelés kielégítő volta), és a hálózat képes legyen az energiát a termelővállalkozástól a végfogyasztókhoz elszállítani (a hálózat kielégítő volta). A földgáz esetében ugyanezt az elegendő import- és tárolókapacitás megléte biztosítja.

A 2005/89/EK irányelv értelmében a nemzeti szabályozó hatóságok kötelesek az átvitelirendszer-üzemeltetők segítségével évente jelentést tenni a Bizottságnak a villamosenergia-ellátás biztonságáról. A 2004/67/EK irányelv a tagállamokat kötelezi arra, hogy beszámoljanak a földgázellátás helyzetének biztonságosságáról, illetőleg az infrastruktúra-fejlesztési beruházásokat ösztönző keretszabályozásról. Az 1228/2003/EK és az 1775/2005/EK rendelet javasolt módosítása a rendszer kielégítő voltára vonatkozó, nyári, téli és hosszú távú jelentések formájában teljesítendő jelentéstételi kötelezettséget az átviteli-, illetve szállításirendszer-üzemeltetők európai hálózatához telepíti. Az európai helyzet áttekinthetősége azért szükséges, hogy figyelembe lehessen venni a villamosenergia-, illetve a földgázimport lehetőségét a keresleti csúcs időszakokban. A belső piacon a tagállamok között megvalósuló villamosenergia-, illetve földgázforgalom miatt ennek az áttekintésnek európai szintűnek kell lennie.

6.2. A tagállamok együttműködése

A közösségi jog két aktus révén szabályozza a földgázellátás biztonságát. Egyrészt a 2003/55/EK irányelvvel, amely általános monitoringkötelezettséget ír elő a tagállamok számára, másrészt a 2004/67/EK irányelvvel, amely a földgázellátás biztonságának megőrzését szolgáló intézkedésekről rendelkezik. Ez az utóbbi irányelv létrehoz egy Földgázkoordinációs Csoportot, és az ellátási zavarok kezelésére „közösségi mechanizmust” határoz meg.

Ez a két irányelv megteremti a koordináció platformját. Nem határoznak meg számszerűsített célkitűzést az ellátás biztonsága terén, és nem írnak elő kötelező földgázraktár-képzési kötelezettséget. Végül nem hoznak létre keretet a súlyos ellátási zavarok esetében kívánatos regionális együttműködés számára sem.

A 2004/67/EK irányelvet a tagállamok csak nemrégiben ültették át nemzeti jogukba. A 10. cikk értelmében a Bizottság köteles 2008. május 19-ig jelentésben beszámolni az irányelv végrehajtásáról, különösen pedig az irányelvben foglalt eszközök hatásosságáról, és eddig az időpontig állhat elő a Bizottság további javaslatokkal az ellátás biztonságának megerősítésére. Ez a jelentés az ellátás biztonságával összefüggő intézkedések tekintetében foglalkozni fog a földgázkészletek kérdésével.

Ennek megfelelően, első lépésként, a mostani javaslatcsomag nem érinti a 2004/67/EK irányelvet, hanem csupán két kérdéssel foglalkozik:

- *Az átláthatósági kötelezettségek megerősítése a kereskedelmi készletek tekintetében.* Minden tárolásrendszer-üzemeltető köteles lesz naponta közzétenni a létesítményeiben található forgalomba helyezhető földgázmennyiséget. Ez a kötelezettség jelentős mértékben növelni fogja a kölcsönös bizalmat arra az esetre, ha súlyos ellátási zavar miatt regionális vagy kétoldalú segítségnyújtás válik szükségessé.
- *Szolidaritás.* A javaslat értelmében a tagállamoknak együtt kell működniük a regionális és a kétoldalú szolidaritás megerősítésében. Ez az együttműködés az elképzelések szerint azokra a helyzetekre fog vonatkozni, amikor valamely tagállamban fennáll a lehetősége a földgázellátás súlyos zavarának. Az együttműködés testet ölthet például a nemzeti szükséghelyzeti intézkedések karcúsításában vagy a kölcsönös segítségnyújtás gyakorlati módozatainak kidolgozásában. A Bizottság szükség esetén iránymutatások formájában fogja szabályozni a szolidaritási célú regionális együttműködést.

Javaslat:

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE
az Energiaszabályozói Együttműködési Ügynökség létrehozásáról

(EGT vonatkozású szöveg)

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,
tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre és különösen annak 95. cikkére,
tekintettel a Bizottság javaslatára⁸,
tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére⁹,
tekintettel a Régiók Bizottságának véleményére¹⁰,
a Szerződés 251. cikkében megállapított eljárással összhangban,
mivel:

- (1) A Bizottság „Európai energiapolitika” című 2007. január 10-i közleményében¹¹ hangsúlyt kapott annak fontossága, hogy befejeződjék a villamos energia és a földgáz belső piacának létrehozása. A dokumentum e célkitűzés elérése szempontjából kulcsfontosságú intézkedésként jelölte meg a közösségi szintű szabályozási keret javítását.
- (2) A 2003/796/EK bizottsági határozattal¹² független villamosenergia- és gázügyi tanácsadó csoportot hoztak létre – Villamosenergia- és Gázipari Szabályozó Hatóságok Európai Csoportja (*European Regulators Group for Electricity and Gas – ERGEG*) névvel –, amelynek feladata, hogy elősegítse a tagállami szabályozó hatóságok közötti konzultációt, összehangolást és együttműködést, a villamos energia és a földgáz belső piacának megszilárdítása céljából. E csoport azon nemzeti szabályozó hatóságok képviselőiből áll, amelyek a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 96/92/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. június 26-i 2003/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv¹³ és a földgáz belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 98/30/EK irányelv hatályon

⁸ HL C [...], [...], [...] o.

⁹ HL C [...], [...], [...] o.

¹⁰ HL C [...], [...], [...] o.

¹¹ HL C [...], [...], [...] o.

¹² HL L 296., 2003.11.14., 34. o.

¹³ HL L 176., 2003.7.15., 37. o.

kívül helyezéséről szóló, 2003. június 26-i 2003/55/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv¹⁴ alapján jöttek létre.

- (3) Létrehozása óta kifejtett tevékenységével az ERGEG kedvezően hatott a villamos energia és a gáz belső piacára. Azt azonban széles körben elismerik az ágazatban, és erre maga az ERGEG is tett javaslatot, hogy a nemzeti szabályozó hatóságok közötti önkéntes együttműködésnek célszerű olyan, közösségi struktúrában megvalósulnia, amely világos hatáskörrel rendelkezik, és amely jogosult meghatározott esetekben egyedi szabályozó határozatokat elfogadni.
- (4) Az Európai Tanács 2007 tavaszán felkérte a Bizottságot, hogy tegyen javaslatot a nemzeti szabályozó hatóságok együttműködését szolgáló független mechanizmus kialakítására.
- (5) A központi szerv erőforrásigényeire vonatkozó hatásvizsgálatból az derült ki, hogy egy független központi szerv hosszú távon számos előnyt nyújt más lehetőségekhez képest. Ezért indokolt létrehozni az Energiaszabályozói Együttműködési Ügynökséget (a továbbiakban: az Ügynökség).
- (6) Az Ügynökségnek indokolt biztosítania, hogy a nemzeti szabályozó hatóságok kellően összehangoltan lássák el a 2003/54/EK irányelv és a 2003/55/EK irányelv szerinti nemzeti szintű szabályozási feladataikat, és hogy ezek szükség esetén közösségi szinten kiegészüljenek. E cél megköveteli, hogy biztosítva legyen az Ügynökség függetlensége, műszaki és szabályozói jogköre, átláthatósága és hatékonysága.
- (7) Az Ügynökségnek indokolt nyomon követnie a villamosenergia-átviteli és a földgázszállítási rendszerek üzemeltetőinek együttműködését, valamint a Villamosenergia-piaci Átvitelirendszer-üzemeltetők Európai Hálózatára és a Gázpiaci Szállítási rendszer-üzemeltetők Európai Hálózatára háruló feladatok végrehajtását. Az Ügynökség részvétele kulcsfontosságú annak biztosításához, hogy a szállítási rendszer-, illetve az átvitelirendszer-üzemeltetők hatékonyan és átláthatóan, a belső piacot előmozdítva működjenek együtt.
- (8) Célszerű olyan keretet létrehozni, amelyben a nemzeti szabályozó hatóságok együttműködhetnek. Indokolt, hogy ez a keret elősegítse a villamos energia és a földgáz belső piacára vonatkozó szabályozásnak az egész Közösségben történő egységes alkalmazását. Az egynél több tagállamot érintő helyzetek tekintetében az Ügynökséget indokolt felhatalmazni arra, hogy egyedi határozatokat fogadjon el. Ennek a jogkörnek indokolt kiterjednie a két vagy több tagállamot összekötő infrastruktúrák szabályozási rendszerére, az új villamosenergia-rendszerösszekötőknek a belső piaci szabályok alóli mentesítésére, valamint az egynél több tagállam területén levő új földgáz-infrastruktúrákra.
- (9) Mivel az Ügynökségnek rálátása nyílik a nemzeti szabályozó hatóságokra, indokolt a Bizottság felé tanácsadói szerepet betöltenie a piacsabályozási kérdésekben. Indokolt továbbá előírni, hogy az Ügynökség tájékoztassa a Bizottságot, ha azt tapasztalja, hogy az átvitelirendszer-, illetve a szállítási rendszer-üzemeltetők közötti együttműködés nem hozza meg az elvárt eredményeket, vagy hogy egy nemzeti

¹⁴ HL L 176., 2003.7.15., 57. o.

hatóság, miután az iránymutatásokkal ellentétes határozatot hozott, nem hajlandó eleget tenni az Ügynökség véleményében foglaltaknak.

- (10) Indokolt, hogy az Ügynökség nem kötelező erejű iránymutatások kibocsátásával segíthesse a nemzeti hatóságokat a helyes gyakorlati megoldások megosztásában.
- (11) Az Ügynökség szerkezetét indokolt hozzáigazítani az energiapiaci szabályozás sajátos igényeihez. Így különösen messzemenően tekintettel kell lenni a nemzeti szabályozó hatóságok sajátos szerepére és függetlenségére.
- (12) Az ügyvezető tanácsnak kellő felhatalmazást kell kapnia ahhoz, hogy megállapítsa a költségvetést, ellenőrizze annak végrehajtását, belső szabályzatokat dolgozzon ki, pénzügyi szabályzatot fogadjon el és kinevezze az igazgatót.
- (13) Az Ügynökséget indokolt kellő hatáskörrel felruházni, hogy szabályozási feladatait hatékonyan és mindenekelőtt függetlenül végezhesse. A szabályozó hatóságok függetlensége nemcsak hogy a jó vezetés alapelvei közé tartozik, de a piaci bizalom fenntartásához is elengedhetetlen. Miként országos szinten, az Ügynökségen belül a szabályozók tanácsával szemben is követelmény tehát, hogy minden piaci érdektől függetlenül járjon el, és ne kérjen vagy fogadjon el utasítást sem kormánytól, sem a magán- vagy a közszektorból.
- (14) Az eljárás gazdaságossága érdekében célszerű, hogy az Ügynökség döntéshozatali hatáskörébe tartozó kérdésekben az érintett felek az Ügynökségen belül működő, de annak igazgatással és piacsabályozással foglalkozó szerveitől független fellebbezési tanácshoz fordulhassanak jogorvoslatért.
- (15) Az Ügynökséget elsősorban az Európai Közösségek általános költségvetéséből, díjakból és önkéntes hozzájárulás révén helyénvaló finanszírozni. Így különösen ezután is helyénvaló az Ügynökség rendelkezésére fenntartani a szabályozó hatóságoknál az európai szintű együttműködés céljára elkülönített forrásokat. Az Európai Közösségek általános költségvetését terhelő összes támogatásra indokolt továbbra is a közösségi költségvetési eljárást alkalmazni. Ezenkívül a számlák vizsgálatát az Európai Közösségek általános költségvetésére alkalmazandó költségvetési rendeletről szóló 1605/2002/EK, Euratom tanácsi rendelet 185. cikkében említett szervekre vonatkozó költségvetési keretrendelettről szóló, 2002. december 23-i 2343/2002/EK, Euratom bizottsági rendelet¹⁵ 91. cikkével összhangban a Számvevőszéknek kell elvégeznie.
- (16) Az Ügynökségnél indokolt kiváló szakembereket foglalkoztatni. Így indokolt, hogy az Ügynökség hasznosíthassa a nemzeti szabályozó hatóságok, a Bizottság és a tagállamok által kirendelt munkatársak szaktudását és tapasztalatát. Az Ügynökség személyzetére az Európai Közösségek tisztviselőinek személyzeti szabályzatát, az Európai Közösségek egyéb alkalmazottaira vonatkozó alkalmazási feltételeket, valamint az Európai Közösségek intézményei által ezek alkalmazása céljából közösen elfogadott szabályokat kell alkalmazni. Kívánatos, hogy a szükséges végrehajtási szabályokat az ügyvezető tanács a Bizottsággal egyetértésben fogadja el.

¹⁵ HL L 357., 2002.12.31., 72. o.

- (17) Az Ügynökségnek indokolt alkalmaznia a közösségi szerveknél tárolt iratokhoz való nyilvános hozzáférésre vonatkozó általános szabályokat. Az ügyvezető tanácsnak indokolt gyakorlati intézkedéseket kialakítania a gazdaságilag kényes adatok és a személyes adatok védelmére.
- (18) Indokolt lehetővé tenni, hogy – a Közösség által e tárgyban megkötendő megállapodásokkal összhangban – az Ügynökség munkájában harmadik országok is részt vegyenek.
- (19) Mivel a javasolt cselekvés célkitűzéseit, azaz a nemzeti szabályozó hatóságok közösségi szintű együttműködését a tagállamok nem tudják kielégítően elérni, és azok közösségi szinten jobban megvalósíthatók, a Közösség a szubszidiaritásnak a Szerződés 5. cikkében megállapított elvével összhangban intézkedéseket fogadhat el. Az arányosságnak az említett cikkben foglalt elvével összhangban e rendelet nem lépi túl a szóban forgó célkitűzések eléréséhez szükséges mértéket,

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

1. cikk

Létrehozás

A 2003/54/EK irányelv 22a. cikkében és a 2003/55/EK irányelv 24a. cikkében említett szabályozó hatóságok által nemzeti szinten ellátott szabályozási feladatok közösségi szintű kiegészítése, valamint – szükség esetén – e hatóságok cselekvésének összehangolása céljából létrejön az Energiaszabályozói Együttműködési Ügynökség (a továbbiakban: az Ügynökség).

2. cikk

Jogállás és székhely

1. Az Ügynökség jogi személyiséggel rendelkező közösségi szerv.
2. Az Ügynökséget valamennyi tagállamban az a legteljesebb jogképesség illeti meg, amellyel a nemzeti jog szerint jogi személy rendelkezhet. Az Ügynökség jogosult különösen ingó és ingatlan vagyont szerezni, illetőleg azt elidegeníteni, valamint bírósági eljárásban félként részt venni.
3. Az Ügynökséget igazgatója képviseli.
4. Az Ügynökség székhelye: [hely megnevezése]. Végleges elhelyezéséig az Ügynökség a Bizottság helyiségeiben működik.

3. cikk

Összetétel

Az Ügynökséget a következők alkotják:

- (a) az ügyvezető tanács, amely a 10. cikkben meghatározott feladatkörrel rendelkezik;
- (b) a szabályozók tanácsa, amely a 12. cikkben meghatározott feladatkörrel rendelkezik;
- (c) az igazgató, aki a 14. cikkben meghatározott feladatkörrel rendelkezik;
- (d) a fellebbezési tanács, amely a 16. cikkben meghatározott feladatkörrel rendelkezik.

4. cikk

Az Ügynökség jogi aktusainak jellege

Az Ügynökség:

- (a) a szállításirendszer-, illetve átvitelirendszer-üzemeltetőknek (a továbbiakban együtt: átvitelirendszer-üzemeltetők) címzett véleményeket bocsáthat ki;
- (b) a szabályozó hatóságoknak címzett véleményeket bocsáthat ki;
- (c) a Bizottságnak címzett véleményeket és ajánlásokat bocsáthat ki;
- (d) a 7. és a 8. cikkben meghatározott esetekben egyedi határozatokat hozhat.

5. cikk

Általános feladatok

Az Ügynökség – a Bizottság felkérésére vagy saját kezdeményezéséből – véleményt terjeszthet a Bizottság elé minden olyan kérdésben, amely összefügg létrejöttének céljával.

6. cikk

Az átvitelirendszer-üzemeltetők együttműködésével összefüggő feladatok

1. Az Ügynökség – az 1228/2003/EK rendelet 2b. cikkének (2) bekezdésével, illetőleg az 1775/2005/EK rendelet 2b. cikkének (2) bekezdésével összhangban – véleményt terjeszt a Bizottság elé a Villamosenergia-piaci Átvitelirendszer-üzemeltetők Európai Hálózata és a Gázpiaci Szállításirendszer-üzemeltetők Európai Hálózata alapszabály-tervezetéről, tagjegyzékéről és eljárás szabályzat-tervezetéről.

2. Az Ügynökség – az 1228/2003/EK rendelet 2d. cikkében, illetőleg az 1775/2005/EK rendelet 2d. cikkében foglaltaknak megfelelően – nyomon követi a Villamosenergia-piaci Átvitelirendszer-üzemeltetők Európai Hálózata és a Gázpiaci Szállítási rendszer-üzemeltetők Európai Hálózata feladatainak végrehajtását.
3. Az Ügynökség – az 1228/2003/EK rendelet 2d. cikkének (2) bekezdésében, illetőleg az 1775/2005/EK rendelet 2d. cikkének (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelően – a Villamosenergia-piaci Átvitelirendszer-üzemeltetők Európai Hálózata elé, illetőleg a Gázpiaci Szállítási rendszer-üzemeltetők Európai Hálózata elé véleményt terjeszthet a műszaki, illetve a piaci előírásokról, az éves munkaprogram tervezetéről és a tíz évre szóló beruházási terv tervezetéről.
4. Az Ügynökség kellő indokolással ellátott véleményt terjeszt a Bizottság elé, ha úgy ítéli meg, hogy az éves munkaprogram vagy a tíz évre szóló beruházási terv tervezete, amelyet az 1228/2003/EK rendelet 2d. cikkének (2) bekezdésével és az 1775/2005/EK rendelet 2d. cikkének (2) bekezdésével összhangban hozzá benyújtottak, nem biztosítja a megkülönböztetésmentességet, a tényleges versenyt és a piac hatékony működését.
5. Az Ügynökség az 1228/2003/EK rendelet 2e. cikkének (2) bekezdésével és az 1775/2005/EK rendelet 2e. cikkének (2) bekezdésével összhangban kellő indokolással ellátott véleményt terjeszt a Bizottság elé, ha úgy ítéli meg, hogy a műszaki, illetve a piaci előírások nem biztosítják a megkülönböztetésmentességet, a tényleges versenyt és a piac hatékony működését, hogy a műszaki vagy a piaci előírásokat nem fogadták el ésszerű határidő alatt, vagy hogy az átvitelirendszer-üzemeltetők nem alkalmazzák a műszaki vagy a piaci előírások valamelyikét.
6. Az Ügynökség nyomon követi az átvitelirendszer-üzemeltetők közötti, az 1228/2003/EK rendelet 2h. cikkében és az 1775/2005/EK 2h. cikkében előírt regionális együttműködést.

7. cikk

A nemzeti szabályozó hatóságokkal összefüggő feladatok

1. Az Ügynökség műszaki kérdésekben egyedi határozatokat fogad el, ha a 2003/54/EK irányelv, a 2003/55/EK irányelv, az 1228/2003/EK rendelet vagy az 1775/2005/EK rendelet szerinti iránymutatások ilyen határozatról rendelkeznek.
2. Az Ügynökség – saját munkaprogramjával összhangban vagy a Bizottság kérésére – nem kötelező erejű iránymutatásokat fogadhat el, hogy a szabályozó hatóságokat és a piaci szereplőket segítse a helyes gyakorlati megoldások egymással való megosztásában.
3. Az Ügynökség előmozdítja a nemzeti szabályozó hatóságok közötti és a regionális szintű szabályozó hatóságok közötti együttműködést. Ha az Ügynökség úgy ítéli meg, hogy ezen együttműködésről kötelező erejű rendelkezéseket szükséges hozni, vonatkozó ajánlásait a Bizottsághoz intézi.

4. Az Ügynökség – bármely szabályozó hatóság vagy a Bizottság kérésére – véleményt bocsáthat ki arról, hogy egy szabályozó hatóság a 2003/54/EK irányelv, a 2003/55/EK irányelv, az 1228/2003/EK rendelet, illetőleg az 1775/2005/EK rendelet szerinti iránymutatásoknak megfelelő határozatot hozott-e.
5. Ha egy nemzeti szabályozó hatóság az Ügynökség (4) bekezdés szerinti véleményében foglaltaknak nem tesz eleget az átvételtől számítva négy hónapon belül, az Ügynökség erről értesíti a Bizottságot.
6. Bármely nemzeti szabályozó hatóság, amelynek a 2003/54/EK irányelv, a 2003/55/EK irányelv, az 1228/2003/EK rendelet, illetőleg az 1775/2005/EK rendelet szerinti iránymutatások alkalmazása egy adott esetben nehézségeket okoz, kikérheti az Ügynökség véleményét. Az Ügynökség – a Bizottsággal folytatott egyeztetést követően – négy hónapon belül véleményt bocsát ki.
7. A 2003/54/EK irányelv 22d. cikkének (3) bekezdésével és a 2003/55/EK irányelv 24d. cikkének (3) bekezdésével összhangban az Ügynökség határoz minden olyan infrastruktúra szabályozási rendszeréről, amely két vagy több tagállamot köt össze.

8. cikk

Egyéb feladatok

1. Az Ügynökség az 1228/2003/EK rendelet 7. cikke (4) bekezdésének a) pontja alapján mentesítést adhat. Az Ügynökség továbbá a 2003/55/EK irányelv 22. cikke (3) bekezdésének a) pontja alapján is adhat mentesítést, ha az érintett infrastruktúra egyénél több tagállam területén található.
2. Az Ügynökség a 2003/54/EK irányelv 10. cikkének (4) bekezdésével, illetőleg a 2003/55/EK irányelv 9. cikkének (4) bekezdésével összhangban javaslatot tesz a független átvitelrendszer-, illetve szállításrendszer-üzemeltető kijelölésére.

9. cikk

Az ügyvezető tanács

1. Az ügyvezető tanács tizenkét tagból áll. Hatot a Bizottság, hatot pedig a Tanács nevez ki. A tagok megbízatása öt évre szól, és egyszer megújítható.
2. Az ügyvezető tanács elnököt és elnökhelyettest jelöl ki saját tagjai közül. Az elnökhelyettes hivatalból helyettesíti az elnököt, ha az akadályoztatva van feladatai ellátásában. Az elnök és az alelnök megbízatása két és fél évre szól, és megújítható. Az elnök, illetőleg az alelnök megbízatása azonban minden esetben véget ér az ügyvezető tanácsban betöltött tagság megszűnésével.
3. Az ügyvezető tanács üléseit az elnök hívja össze. Az ügyvezető tanács eltérő döntése hiányában az üléseken részt vesz az Ügynökség igazgatója. Az ügyvezető tanács évente legalább kétszer rendes ülést tart. Ezenkívül elnöke kezdeményezésére, a Bizottság kérésére vagy saját tagjai legalább egyharmadának kérésére is összeül. Az ügyvezető tanács bárkit felkérhet, akinek az álláspontja érdeklődésre tarthat számot,

hogy ülésein megfigyelőként részt vegyen. Az ügyvezető tanács – eljárási szabályzatára is figyelemmel – tanácsadók és szakértők segítségét is igénybe veheti. Az ügyvezető tanács titkársági feladatait az Ügynökség látja el.

4. Az ügyvezető tanács a jelen levő tagok kétharmados többségével határoz.
5. Minden tag egy szavazattal rendelkezik. Az eljárási szabályzat részletesebben meghatározza a szavazás rendjét, így különösen azt, hogy egy tag milyen feltételek szerint járhat el egy másik tag nevében, valamint azt, hogy adott esetben milyen szabályok vonatkoznak a határozatképességre.

10. cikk

Az ügyvezető tanács feladatai

1. Az ügyvezető tanács a szabályozók tanácsával folytatott egyeztetést követően, a 13. cikk (2) bekezdésével összhangban kinevezi az igazgatót.
2. Az ügyvezető tanács a 11. cikk (1) bekezdésével összhangban kijelöli a szabályozók tanácsának tagjait.
3. Az ügyvezető tanács a 15. cikk (1) bekezdésével összhangban kijelöli a fellebbezési tanács tagjait.
4. Az ügyvezető tanács minden évben szeptember 30. előtt, a Bizottsággal folytatott egyeztetést követően és – a 12. cikk (3) bekezdésével összhangban – a szabályozók tanácsának előzetes jóváhagyásával elfogadja és eljuttatja az Európai Parlamenthez, a Tanácshoz és a Bizottsághoz az Ügynökség következő évi munkaprogramját. A munkaprogramot az éves költségvetési eljárás sérelme nélkül kell elfogadni.
5. Az ügyvezető tanács a 18–21. cikkel összhangban gyakorolja költségvetési hatáskörét.
6. Az ügyvezető tanács, miután ehhez megszerezte a Bizottság beleegyezését, határoz arról, hogy elfogad-e akár hagyatékot, akár adományt vagy más közösségi forrásból származó támogatást.
7. Az ügyvezető tanács fegyelmi jogkört gyakorol az igazgató felett.
8. Az ügyvezető tanács szükség esetén a 25. cikk (2) bekezdése szerint megállapítja az Ügynökség személyzeti politikáját.
9. Az ügyvezető tanács a 27. cikkel összhangban elfogadja az Ügynökség irataihoz való hozzáférésre vonatkozó külön rendelkezéseket.
10. Az ügyvezető tanács elfogadja, majd az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, a Bizottságnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Számvevőszéknek legkésőbb június 15-ig továbbítja a 14. cikk (8) bekezdésben említett éves jelentést az Ügynökség tevékenységéről. A jelentésben a szabályozók tanácsa által jóváhagyott külön szakaszban kell kitérni az Ügynökség tárgyévi szabályozási tevékenységeire.

11. Az ügyvezető tanács saját eljárási szabályzatot fogad el.

11. cikk

A szabályozók tanácsa

1. A szabályozók tanácsát – a 2003/54/EK irányelv 22a. cikkének és a 2003/55/EK irányelv 24a. cikkének megfelelően – a szabályozó hatóságok képviselőjében tagállamonként egy-egy tag, valamint a Bizottság képviselőjében egy szavazati joggal nem rendelkező tag alkotja. A nemzeti szabályozó hatóságok tagállamonként egy-egy helyettest is kijelölnek.
2. A szabályozók tanácsa saját tagjai közül elnököt és elnökhelyettest választ. Az elnökhelyettes helyettesíti az elnököt, ha az akadályoztatva van feladatai ellátásában. Az elnök és az alelnök megbízatása két és fél évre szól, és megújítható. Az elnök, illetőleg az alelnök megbízatása azonban minden esetben véget ér a szabályozók tanácsában betöltött tagság megszűnésével.
3. A szabályozók tanácsa tagjainak kétharmados többségével dönt. Minden tag, illetve helyettes tag egy szavazattal rendelkezik.
4. A szabályozók tanácsa saját eljárási szabályzatot fogad el.
5. Az e rendelettel rá ruházott feladatok ellátásában a szabályozók tanácsa függetlenül jár el, így nem kérhet és nem fogadhat el utasítást sem tagállam kormányától, sem köz- vagy magánérdekeltségtől.
6. A szabályozók tanácsának titkársági feladatait az Ügynökség látja el.

12. cikk

A szabályozók tanácsának feladatai

1. Az 5. a 6., a 7. és a 8. cikkben említett vélemények, ajánlások és határozatok elfogadása előtt a szabályozók tanácsa véleményt terjeszt az igazgató elé. A szabályozók tanácsa ezenkívül – hatáskörén belül – iránymutatást ad az igazgatónak az igazgatói feladatok végrehajtásához.
2. A szabályozók tanácsa véleményt bocsát ki a 10. cikk (1) bekezdésével és a 13. cikk (2) bekezdésével összhangban igazgatóvá kinevezendő jelöltről. A szabályozók tanácsa erről tagjainak háromnegyedes többségével határoz.
3. A szabályozók tanácsa – összhangban a 10. cikk (4) bekezdésével és a 14. cikk (6) bekezdésével és igazodva a 20. cikk (1) bekezdése szerint megállapított költségvetés-tervezethez – jóváhagyja és szeptember 1. előtt elfogadásra az ügyvezető tanács elé terjeszti az Ügynökség következő évi munkatervét .
4. A szabályozók tanácsa jóváhagyja az éves jelentés szabályozási tevékenységekről szóló külön szakaszát, amelyről a 10. cikk (10) bekezdése és a 14. cikk (8) bekezdése rendelkezik.

13. cikk

Az igazgató

1. Az Ügynökséget igazgatója vezeti, aki feladatait függetlenül látja el. Az igazgató – a Bizottságot, az ügyvezető tanácsot, illetőleg a szabályozók tanácsát megillető hatáskör sérelme nélkül – nem kérhet és nem fogadhat el semmilyen utasítást sem kormánytól, sem szervezettől.
2. Az igazgatót – érdemei, alkalmassága és tapasztalata alapján – az ügyvezető tanács nevezi ki, a Bizottság által pályázati felhívás nyomán előterjesztett jegyzékben felsorolt legalább két jelölt közül. Kinevezése előtt az ügyvezető tanács által kiválasztott jelölt felkérhető, hogy tegyen nyilatkozatot az Európai Parlament illetékes bizottsága előtt, és válaszoljon az annak tagjai által feltett kérdésekre.
3. Az igazgató megbízatása öt évre szól. A megbízatás leteltét megelőző kilenc hónap folyamán a Bizottság értékelést készít. Az értékelésben a Bizottság különösen az alábbiakat méri fel:
 - (a) az igazgató teljesítménye;
 - (b) a következő években az Ügynökségre váró feladatok és követelmények.
4. Az ügyvezető tanács – a Bizottság javaslatára, az értékelő jelentés figyelembevételével, és kizárólag akkor, ha ezt az Ügynökségre váró feladatok és követelmények indokolják – az igazgató megbízatását egyetlen alkalommal, legfeljebb további három évre megújíthatja.
5. Ha az ügyvezető tanácsnak szándékában áll megújítani az igazgató megbízatását, erről tájékoztatnia kell az Európai Parlamentet. Legfeljebb egy hónappal megbízatásának megújítása előtt az igazgató felkérhető, hogy tegyen nyilatkozatot az Európai Parlament illetékes bizottsága előtt, és annak tagjai jelenlétében válaszoljon a feltett kérdésekre.
6. Ha megbízatását nem újították meg, az igazgató mindaddig hivatalban marad, amíg utódját ki nem nevezik.
7. Az igazgató csak az ügyvezető tanács által hozott határozat útján, a szabályozók tanácsával folytatott egyeztetést követően menthető fel tisztségéből. Az ügyvezető tanács erről tagjainak háromnegyedes többségével határoz.
8. Az Európai Parlament és a Tanács felszólíthatja az igazgatót, hogy feladatai ellátásáról nyújtson be jelentést.

14. cikk

Az igazgató feladatai

1. Az igazgató felelős az Ügynökség képviselőjéért, és az ő feladata annak igazgatása.
2. Az igazgató előkészíti az ügyvezető tanács tevékenységét. Az igazgató részt vesz – szavazati jog nélkül – az ügyvezető tanács munkájában.
3. Az igazgató – a szabályozók tanácsa jóváhagyásának függvényében – elfogadja az 5., a 6., a 7. és a 8. cikkben említett véleményeket, ajánlásokat és határozatokat.
4. Az igazgató felel azért, hogy a szabályozók tanácsa iránymutatásával, az ügyvezető tanács adminisztratív ellenőrzése alatt megvalósuljon az Ügynökség éves munkaterve.
5. Az igazgató megfelelő intézkedésekkel – különösen belső ügyviteli utasítások elfogadásával és közlemények közzétételével – gondoskodik arról, hogy az Ügynökség e rendelettel összhangban működjék.
6. Az igazgató minden évben elkészíti, majd az adott év június 30-ig a szabályozók tanácsa és a Bizottság elé terjeszti az Ügynökség következő évi munkaprogramjának tervezetét.
7. Az igazgató a 20. cikk értelmében becslést készít az Ügynökség bevételeiről és kiadásairól, és a 21. cikk értelmében végrehajtja az Ügynökség költségvetését.
8. Az igazgató minden évben elkészíti az éves jelentés tervezetét, külön-külön szakaszban kitérve az Ügynökség szabályozási tevékenységeire, illetőleg a pénzügyi és az igazgatási kérdésekre.
9. Az Ügynökség személyzete tekintetében az igazgató gyakorolja a 25. cikk (3) bekezdése szerinti hatáskört.

15. cikk

A fellebbezési tanács

1. A fellebbezési tanács hat tagból és hat helyettesből áll, akiket a nemzeti szabályozó hatóságoknál, a versenyhatóságoknál vagy más nemzeti vagy közösségi intézményeknél vezető beosztást betöltő vagy betöltött, az energiaágazatban kellő tapasztalattal rendelkező munkatársak közül kell kiválasztani. A fellebbezési tanács kijelöli elnökét. A fellebbezési tanács határozatainak meghozatalához hat tagjának négyfős minősített többsége szükséges. A fellebbezési tanács szükség szerint ülészik.
2. A fellebbezési tanács tagjait – a Bizottság javaslatára, pályázati felhívást követően, a szabályozók tanácsával folytatott egyeztetést követően – az ügyviteli tanács nevezi ki.

3. A fellebbezési tanács tagjainak megbízatása öt évre szól. A megbízatás megújítható. A fellebbezési tanács tagjai függetlenül hozzák meg döntéseiket, semmilyen utasítás nem kötheti őket. A fellebbezési tanács tagjai az Ügynökségben, annak ügyviteli tanácsában vagy a szabályozók tanácsában más feladatot nem láthatnak el. A fellebbezési tanács tagja megbízatásának ideje alatt e tisztségéből nem menthető fel, kivéve akkor, ha súlyos hivatali mulasztást követett el, és az ügyvezető tanács – miután egyeztetett a szabályozók tanácsával – ilyen értelmű határozatot hoz.
4. Nem vehet részt a fellebbezési eljárásban a fellebbezési tanács olyan tagja, akinek bármely személyes érdeke fűződik az eljáráshoz, aki korábban az eljárás egyik felének képviselőjét ellátta, illetőleg aki részt vett a fellebbezés alatt álló határozat meghozatalában.
5. A fellebbezési tanács minden tagja köteles értesíteni a fellebbezési tanácsot, ha valamely tagtársáról – a (4) bekezdésben említett okok egyike vagy bármely más ok miatt – úgy véli, hogy nem helyénvaló részt vennie egy adott fellebbezési eljárásban. A fellebbezési eljárás feleinek bármelyike a (4) bekezdésben szereplő bármely indokra hivatkozva, illetőleg elfogultság gyanúja esetén a fellebbezési tanács bármely tagja ellen kifogással élhet. A tagok állampolgársága nem szolgálhat kifogás alapjául, továbbá nincs helye kifogásnak a fellebbezési eljárás olyan fele részéről, aki a kifogást megalapozó tény ismeretében további eljárási cselekményt tett.
6. A fellebbezési tanács a (4) és az (5) bekezdésben meghatározott esetekben teendő intézkedésekről az érintett tag részvétele nélkül határoz. A szóban forgó határozat meghozatala céljából a fellebbező tanács az érintett tag helyett annak helyettese részvételével ülészik, kivéve akkor, ha a helyettes is hasonló helyzetben találja magát. Ez esetben az elnök a rendelkezésre álló helyettes tagok közül jelöl ki helyetteset.

16. cikk

Fellebbezés

1. Bármely természetes vagy jogi személy fellebbezhet a 7. és a 8. cikk szerinti olyan határozat ellen, amelynek ő a címzettje, vagy amely, noha alakilag más személynek van címezve, őt közvetlenül és egyénileg érinti.
2. A fellebbezést indokolásával együtt írásban kell eljuttatni az Ügynökséghez, két hónapon belül attól számítva, hogy az érintett személyt értesítették a szóban forgó határozatról, illetőleg – ha erre nem került sor – két hónapon belül attól számítva, hogy az Ügynökség közzétette a határozatot. A fellebbezési tanács a benyújtástól számítva két hónapon belül határoz a fellebbezésről.
3. Az (1) bekezdés szerint benyújtott fellebbezés nincs felfüggesztő hatállyal. A fellebbezési tanács azonban felfüggesztheti a kifogásolt határozat alkalmazását, ha megítélése szerint a körülmények ezt megkövetelik.

4. Ha a fellebbezés elfogadható, a fellebbezési tanács megvizsgálja, hogy alapos-e. A fellebbezési tanács a feleket felkérheti – valahányszor a fellebbezési eljáráshoz szükséges –, hogy az általa kibocsátott értesítésekről vagy a fellebbezési eljárás többi fele által tett nyilatkozatokról meghatározott határidőn belül nyújtsák be észrevételeiket. A fellebbezési eljárásban a felek jogosultak álláspontjukat szóban előadni.
5. A fellebbezési tanács e cikk alkalmazása során az Ügynökség valamennyi hatáskörét gyakorolhatja, vagy az Ügynökség illetékes testületéhez utalhatja az ügyet. Ez utóbbira nézve a fellebbezési tanács határozata kötelező.
6. A fellebbezési tanács saját eljárási szabályzatot fogad el.

17. cikk

Kereset benyújtása az Elsőfokú Bírósághoz és a Bírósághoz

1. A fellebbezési tanács határozatai, illetőleg – ha a fellebbezési tanács nem jogosult jogorvoslatot gyakorolni – az Ügynökség határozatai a Szerződés 230. cikkével összhangban indított keresettel megtámadhatók az Elsőfokú Bíróság vagy a Bíróság előtt.
2. Ha az Ügynökség elmulasztja a döntéshozatalt, a Szerződés 232. cikkével összhangban mulasztás miatti kereset indítható az Elsőfokú Bíróságnál vagy a Bíróságnál.
3. Az Ügynökség köteles meghozni az Elsőfokú Bíróság, illetőleg a Bíróság ítéletének végrehajtásához szükséges intézkedéseket.

18. cikk

Az Ügynökség költségvetése

1. Az ügynökség bevételei különösen a következőkből állnak:
 - (a) az Európai Közösségek általános költségvetésében (a Bizottságra vonatkozó szakaszban) előírányzott közösségi támogatás;
 - (b) a 19. cikk értelmében az Ügynökségnek fizetendő díjak;
 - (c) a tagállamok vagy szabályozó hatóságai bármely önkéntes hozzájárulása;
 - (d) a 10. cikk (6) bekezdése szerinti bármely hagyaték, adomány vagy támogatás.
2. Az ügynökség kiadásai személyzeti, igazgatási, infrastrukturális és működési költségekből állnak.
3. A bevételeknek és kiadásoknak egyensúlyban kell lenniük.

4. Az Ügynökség összes bevételéről és kiadásáról pénzügyi évenként előzetes becslést kell készíteni, majd a becsült összegeket a költségvetésében fel kell tüntetni; a pénzügyi év azonos a naptári évvel.

19. cikk

Díjak

1. A 8. cikk (1) bekezdése szerinti mentesítő határozat kérelmezéséért az Ügynökség díjat számít fel.
2. A díj mértékét a Bizottság állapítja meg.

20. cikk

A költségvetés megállapítása

1. Az igazgató minden évben legkésőbb február 15-ig elkészíti, és az előzetes munkaköri jegyzékkel együtt továbbítja az ügyvezető tanácshoz a következő pénzügyi év előirányzott működési kiadásait és munkaprogramját magában foglaló előzetes költségvetés-tervezetet. Az igazgató által készített tervezet alapján az ügyvezető tanács minden évben becslést készít az Ügynökség következő pénzügyi évre várható bevételeiről és kiadásairól. Ezt a – létszámtervet is magában foglaló – becslést az ügyviteli tanács legkésőbb március 31-ig a Bizottság elé terjeszti. Az igazgató által készített tervezetet még a becslés elfogadása előtt a szabályozási tanács elé kell terjeszteni esetleges véleményezésre.
2. A Bizottság az előirányzatot az Európai Unió általános költségvetésének előzetes tervezetével együtt eljuttatja az Európai Parlamenthez és a Tanácshoz (a továbbiakban együtt: „költségvetési hatóság”).
3. A becslés alapján a Bizottság az Európai Unió általános költségvetésének előzetes tervezetében feltünteti a létszámtervre való tekintettel szükségesnek ítélt előrejelzéseket, valamint azon támogatás összegét, amely a Szerződés 272. cikkével összhangban az általános költségvetést terheli.
4. A költségvetési hatóság elfogadja az Ügynökség létszámtervét.
5. Az Ügynökség költségvetését az ügyvezető tanács állítja össze. Véglegesnek attól fogva tekintendő, hogy az Európai Közösségek általános költségvetését véglegesen elfogadták. A költségvetést szükség esetén eszerint ki kell igazítani.
6. Az ügyvezető tanács haladéktalanul értesíti a költségvetési hatóságot, ha olyan projekt megvalósítása áll szándékában, amely jelentős pénzügyi kihatással van a költségvetésének finanszírozására, különösen pedig akkor, ha ingatlan – például épületek bérbe vagy tulajdonba vételével – kapcsolatos projektről van szó. Minderről tájékoztatja a Bizottságot. Ha a költségvetési hatóság bármely ága véleményt kíván kibocsátani, az ingatlanprojektről szóló tájékoztatás átvételétől számítva két héten belül értesíti az Ügynökséget erről a szándékaról. Válasz hiányában az Ügynökség lebonolyíthatja a tervezett ügyletet.

21. cikk

A költségvetés végrehajtása és ellenőrzése

1. Az igazgató ellátja az engedélyezésre jogosult tisztviselő feladatait, és végrehajtja az Ügynökség költségvetését.
2. Az Ügynökség számvitelért felelős tisztviselője minden pénzügyi év lezárulta után legkésőbb március 1-jéig megküldi a Bizottság számvitelért felelős tisztviselőjének és a Számvevőszéknek az előzetes beszámolót, valamint az adott pénzügyi év költségvetési és pénzügyi gazdálkodásáról szóló jelentést. Az Ügynökség számvitelért felelős tisztviselője legkésőbb a következő év március 31-ig az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak is megküldi a költségvetési és a pénzügyi gazdálkodásról szóló jelentést. A Bizottság számvitelért felelős tisztviselője ezután az 1605/2002/EK, Euratom rendelet¹⁶ 128. cikkével összhangban konszolidálja az intézmények és a decentralizált szervezetek előzetes beszámolóját.
3. A Bizottság számvitelért felelős tisztviselője minden pénzügyi év lezárulta után legkésőbb március 31-ig megküldi a Számvevőszéknek az Ügynökség előzetes beszámolóját, valamint az adott pénzügyi év költségvetési és pénzügyi gazdálkodásáról szóló jelentést. A pénzügyi év költségvetési és pénzügyi gazdálkodására vonatkozó jelentést az Európai Parlamenthez és a Tanácshoz is el kell juttatni.
4. Az igazgató, miután beérkeztek hozzá az Ügynökség előzetes beszámolójára vonatkozó, a Számvevőszék által az 1605/2002/EK, Euratom rendelet 129. cikkében foglaltakkal összhangban tett észrevételek, saját hatáskörében összeállítja, majd véleményezésre az ügyvezető tanács elé terjeszti az Ügynökség végleges beszámolóját.
5. Az ügyvezető tanács véleményt bocsát ki az Ügynökség végleges beszámolójáról.
6. Az igazgató a pénzügyi év lezárulta után legkésőbb július 1-jéig eljuttatja a szóban forgó végleges beszámolót, valamint az ügyvezető tanács véleményét az Európai Parlamenthez, a Tanácshoz, a Bizottsághoz és a Bírósághoz.
7. A végleges beszámolót közzé kell tenni.
8. Az igazgató legkésőbb október 15-ig választ küld a Számvevőszéknek annak észrevételeire. E válaszról másolatot küld az ügyvezető tanácsnak és a Bizottságnak.
9. Az igazgató az Európai Parlamentnek – ez utóbbi kérésére, összhangban az 1605/2002/EK, Euratom rendelet 146. cikkének (3) bekezdésében foglaltakkal – minden olyan tájékoztatást megad, amely szükséges a szóban forgó pénzügyi évre vonatkozó mentesítési eljárás zavartalan lebonyolításához.
10. Az Európai Parlament – a Tanács minősített többséggel hozott ajánlása alapján – legkésőbb az N+2-ik év május 15-ig mentesíti az igazgatót az N-ik pénzügyi év költségvetésének végrehajtására vonatkozóan.

¹⁶ HL L 248., 2002.9.16., 1. o.

22. cikk

Pénzügyi szabályok

Az Ügynökségre vonatkozó pénzügyi szabályokat a Bizottsággal folytatott konzultációt követően az ügyvezető tanács fogadja el. A szóban forgó szabályok eltérhetnek a 2343/2002/EK, Euratom bizottsági rendeletről, ha az Ügynökség sajátos működési igényei úgy kívánják, ehhez azonban a Bizottság előzetes hozzájárulására van szükség.

23. cikk

Csalás elleni intézkedések

1. Az 1073/1999/EK rendelet¹⁷ előírásai megszorítás nélkül alkalmazandók az Ügynökségre csalás, vesztegetés és egyéb jogellenes cselekmények elleni fellépés céljából.
2. Az Ügynökség köteles csatlakozni az Európai Csaláselleni Hivatal (OLAF) belső vizsgálatairól szóló, az Európai Parlament, az Európai Unió Tanácsa és az Európai Közösségek Bizottsága között létrejött, 1999. május 25-i intézményközi megállapodáshoz¹⁸, és haladéktalanul meghozni az Ügynökség egész személyzetére vonatkozó megfelelő rendelkezéseket.
3. A finanszírozási határozatokban és a megállapodásokban, valamint a belőlük következő végrehajtási aktusokban kifejezetten ki kell kötni, hogy a Számvevőszék és az OLAF szükség esetén helyszíni ellenőrzésnek vetheti alá az Ügynökség által kifizetett pénzeszegek kedvezményezettjeit, valamint a személyzet azon tagjait, akik az említett pénzeszegek allokációjáért felelnek.

24. cikk

Kiváltságok és mentességek

Az Ügynökségre alkalmazni kell az Európai Közösségek kiváltságairól és mentességeiről szóló jegyzőkönyvet.

25. cikk

Személyzet

1. Az Ügynökség személyzetére az Európai Közösségek tisztviselőinek személyzeti szabályzata, az Európai Közösségek egyéb alkalmazottaira vonatkozó alkalmazási feltételek, valamint az Európai Közösségek intézményei által az említett szabályzat, illetve feltételek alkalmazása céljából közösen elfogadott szabályok alkalmazandók.

¹⁷ HL L 136., 1999.5.31., 1. o.

¹⁸ HL L 136., 1999.5.31., 15. o.

2. Az ügyvezető tanács – a Bizottsággal egyetértésben, az Európai Közösségek tisztviselőinek személyzeti szabályzata 110. cikkében foglaltaknak megfelelően – elfogadja a szükséges végrehajtó intézkedéseket.
3. Személyzete tekintetében az Ügynökség gyakorolja az Európai Közösségek tisztviselőinek személyzeti szabályzata által a kinevezésre jogosult hatóságra ruházott hatáskört, valamint az Európai Közösségek egyéb alkalmazottaira vonatkozó alkalmazási feltételek által a szerződéskötésre jogosult hatóságra ruházott hatáskört.
4. Az ügynökség elfogadhat olyan rendelkezéseket, amelyek lehetővé teszik, hogy kirendelt tagállami szakértőket alkalmazzanak az Ügynökségnél.

26. cikk

Az Ügynökség felelőssége

1. Szerződésen kívüli felelősség alapján az Ügynökség – a tagállamok jogában meglévő közös általános jogelveknek megfelelően – megtéríti az általa okozott, illetőleg az alkalmazottai által feladataik ellátása során okozott összes kárt. Az ilyen károk megtérítésével kapcsolatos jogviták Az Európai Közösségek Bíróságának joghatósága alá tartoznak.
2. Az Ügynökség személyzetének az Ügynökséggel szembeni személyes pénzügyi és fegyelmi felelőssége tekintetében az Ügynökség személyzetére alkalmazandó vonatkozó rendelkezések az irányadók.

27. cikk

Hozzáférés az iratokhoz

1. Az Ügynökségnél tárolt iratokra az 1049/2001/EK rendelet¹⁹ kell alkalmazni.
2. Az ügyvezető tanács e rendelet hatálybalépésétől számítva hat hónapon belül gyakorlati intézkedéseket fogad el az 1049/2001/EK rendelet alkalmazására.
3. Az Ügynökség által az 1049/2001/EK rendelet 8. cikke értelmében hozott határozatok tárgyában panasz nyújtható be az ombudsmanhoz vagy eljárás indítható a Bíróság előtt, a Szerződés 195., illetve 230. cikkében megállapított feltételekkel összhangban.

¹⁹ HL L 145., 2001.5.31., 43. o.

28. cikk

Harmadik országok részvétele

Az Ügynökség készen áll az olyan országokkal való együttműködésre, amelyek nem tagjai az Európai Uniónak és a Közösséggel ilyen célú megállapodást kötöttek. E megállapodások vonatkozó rendelkezéseiben az adott országra nézve rögzíteni kell különösen az Ügynökség munkájában való részvétel jellegét, tárgyát és eljárási vonatkozásait, kitérve a pénzügyi hozzájárulásokat és a személyzetet érintő kérdésekre is.

29. cikk

A nyelvhasználat szabályozása

1. Az Ügynökségre alkalmazni kell az 1958. április 15-i 1. rendeletben foglaltakat.
2. Az Ügynökség belső nyelvhasználati szabályairól az ügyvezető tanács határoz.
3. Az Ügynökség működéséhez szükséges fordítási szolgáltatásokat az Európai Unió Szerveinek Fordítóközpontja teljesíti.

30. cikk

Értékelés

1. A Bizottság értékeli az Ügynökség tevékenységét. Az értékelés az Ügynökség eredményeire és munkamódszereire terjed ki, az e rendeletben és az éves munkaprogramokban meghatározott célkitűzéseivel, rendeltetésével és feladataival összehasonlításban.
2. A Bizottság az első igazgató hivatalba lépésétől számítva négy éven belül az Európai Parlament és a Tanács elé terjeszti első értékelő jelentését. A Bizottság ezután legfeljebb ötévente újabb értékelő jelentést terjeszt be.

31. cikk

Hatálybalépés és átmeneti intézkedések

1. Ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba.
2. Az 5., a 6., a 7. és a 8. cikket ...-tól/-(jé)től [*e rendelet hatálybalépésétől számítva tizennyolc hónap leteltével*] kell alkalmazni.

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Brüsszelben, [...] -án/-én.

*az Európai Parlament részéről
az elnök*

*a Tanács részéről
az elnök*

1. melléklet

PÉNZÜGYI KIMUTATÁS

Szakpolitikai területek: KÖZLEKEDÉS ÉS ENERGIAÜGY

Tevékenységek: Belső energiapiac

A FELLÉPÉS MEGNEVEZÉSE: ENERGIASZABÁLYOZÓI EGYÜTTMŰKÖDÉSI ÜGYNÖKSÉG

1. KÖLTSÉGVETÉSI TÉTELEK ÉS CÍMEK

A 06 ... alcím alatt:

Az Energiaszabályozói Együttműködési Ügynökséghez szükséges szerkezet létrehozása, éspedig:

- új, 06. jogcím létrehozása „Energiaszabályozói Együttműködési Ügynökség” megnevezéssel
- új, 06 XX XX. jogcím létrehozása „Energiaszabályozói Együttműködési Ügynökség” – 1. és 2. támogatási jogcím megnevezéssel
- új, 06 XX XX. jogcím létrehozása „Energiaszabályozói Együttműködési Ügynökség” – 3. támogatási jogcím megnevezéssel

A 06 03. alcím alatti jogcímcsoport és jogcímek a 2009. évi költségvetési eljárás keretében lesznek meghatározva.

2. ÁLTALÁNOS ADATOK

2.1. A fellépés finanszírozása

Éves finanszírozás szerepel a XXX. jogcímcsoport alatti, 2009. évi és azutáni előirányzatokban.

2.2. Alkalmazási időszak

A fellépés határozatlan időtartamú (éves finanszírozás).

2.3. Kiadások összesített becslése több évre

a) A kötelezettségvállalási és a kifizetési előirányzatok (pénzügyi beavatkozás) ütemezése

millió EUR

Év	2009.	2010.	2011.	2012.	Későbbi pénzügyi évek
Kötelezettségvál alási előirányzatok	1,970	3,940	6,084	6,314	6,434
Kifizetési előirányzatok	1,970	3,940	6,084	6,314	6,434

2.4. A pénzügyi programozással és a pénzügyi tervvel való összeegyeztethetőség

x A javaslat összeegyeztethető a jelenlegi (2007–2013-as) pénzügyi programozással.

2.5. A bevételre gyakorolt pénzügyi hatás

x Nincs pénzügyi kihatás

3. KÖLTSÉGVETÉSI JELLEMZŐK

Kiadások típusa		Új	EFTA- részvétel	Tagjelölt országok részvétele	Fejezet a pénzügyi tervben
NKK	DE/NDE	IGEN	IGEN	IGEN	1.a.

4. JOGALAP

Az EK-Szerződés 95. cikke

5. LEÍRÁS ÉS INDOKOLÁS

5.1. A közösségi beavatkozás szükségessége

5.1.1. Célkitűzések

Az Európai Közösség eddig is számos intézkedéssel²⁰ igyekezett olyan belső energiapiacot létrehozni, amely az összes uniós – lakossági és vállalati – fogyasztónak igazi választási lehetőséget kínál, új üzleti távlatokat nyit, és növeli a határkeresztezõ kereskedelmet. A belső energiapiacra vonatkozó közleményből²¹ és az ágazati verseny vizsgálatáról készített zárójelentésből²² az derül ki, hogy a jelenlegi szabályokkal és intézkedésekkel még nem sikerült elérni e célkitűzéseket. A Bizottság „Európai energiapolitika” című 2007. január 10-i közleménye²³ célul tűzi ki, hogy létrejõjön egy európai földgáz- és villamosenergia-hálózat és egy valóban versengõ, európai méretû energiapiac. E célkitűzés eléréséhez kulcsfontosságú, hogy a mostaninál jobb legyen a nemzeti és európai szintû piacsabályozás, és különösen az, hogy egy „új, közösségi szintû egységes szerv” alakjában valóra váljék a nemzeti szabályozó hatóságok együttmûködése.

A Bizottság 2003-ban független tanácsadó csoportot hozott létre Villamosenergia- és Gázipari Szabályozó Hatóságok Európai Csoportja (*European Regulators Group for Electricity and Gas – ERGEG*) névvel, hogy segítse a tagállamok szabályozó testületei közötti és a Bizottsággal megvalósuló konzultációt, koordinációt és együttmûködést. Az ERGEG tevékenysége a földgáz és a villamos energia belső piacát az utóbbi években jelentõsen hozzásegítette a megvalósuláshoz. Mégis, az érdekeltek többsége szerint – beleértve magukat a szabályozó hatóságokat is – a belső piacok kialakítása megkívánja, hogy a nemzeti szabályozók formális mechanizmus szerint mûködjenek együtt és döntsenek a határokon átnyúló fontosabb kérdésekben.

A szóban forgó mechanizmus a rá háruló feladatok jellegébõl következõen csakis szabályozó ügynökség alakját õltheti. Ez az elemzés megfelel azon elveknek, amelyeket a Bizottság az európai szabályozási ügynökségek keretsabályáról szóló intézményközi megállapodás tervezetében²⁴ meghatározott, különösen a harmadik felekre nézve kötelezõ erejû egyedi határozatok elfogadásának lehetősége tekintetében.

²⁰ Beleértve a piac megnyitására vonatkozó irányelvek második nemzedékét, a határkeresztezõ kereskedelem gyakorlati mûködéséhez szükséges mûszaki elõírások összehangolását célzó rendeleteket, valamint az ellátás biztonságára vonatkozó irányelveket.

²¹ A Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek a földgáz és a villamos energia belső piacának jövõbeni lehetőségeirõl – COM(2006) 841.

²² A Bizottság közleménye – Vizsgálat az 1/2003/EK rendelet 17. cikke értelmében az európai gáz- és villamosenergia-ágazatról (Zárójelentés) – COM(2006) 851.

²³ HL C [...], [...], [...] o.

²⁴ COM(2005) 59.

5.1.2. Az utólagos értékelés kapcsán tett intézkedések

A Bizottság több kritérium szerint értékelte egy ügynökség létrehozásának hatását. Mindenekelőtt a megoldandó problémát és a teljesítendő igényeket mérte fel.

A nemzeti energiaszabályozók hatásköre a nemzeti piacok szabályozására terjed ki. A nemzeti piacoknak egyetlen európai uniós belső piaccá való integrálása azonban mára megköveteli, hogy bizonyos fajta döntéseknek uniós szinten szerezzenek érvényt, és ebben egyöntetű véleményen vannak az érdekeltek. Az érdekeltek többsége szerint – beleértve magukat a szabályozókat is – a belső piacok kialakítása megkívánja, hogy a nemzeti szabályozók formális mechanizmus szerint működjenek együtt és döntsenek a határokon átnyúló fontosabb kérdésekben.

A Bizottság ezután a közösségi fellépés által hozzáadott értéket mérte fel, és azt, hogy milyen alternatívái vannak egy európai szabályozó ügynökség létrehozásának. Felmerült a kérdés, hogy a Bizottság elláthatná-e maga a szóban forgó új feladatokat. A szabályozási tevékenységek magas technikai képzettséget követelnek meg: ismerni kell a hálózat fizikai jellemzőit és az ágazat (a termelés és az átvitel) beruházási igényét, továbbá meg kell határozni a hozzáférési díjtételeket és a vitarendezés módját. E feladatok olyan különleges szakértelmet igényelnek, amelynek a Bizottság nincs birtokában. A szükséges szakértelem megszerzéséhez új főigazgatóságot kellene a Bizottságon belül létrehozni. Ráadásul ez esetben a Bizottság már nem intézményi szerepköre egy műszaki testületé felé mozdulna el, anélkül, hogy e tevékenységekből bármi haszon származna. Más – például a Központi Bankok Európai Rendszeréhez hasonló – rendszerek esetleg szóba jöhetnének. Ez vonzónak tűnő lehetőség, de az energia esetében nincs olyan rendelkezés – például a Szerződésnek olyan cikke –, amely jogalapot szolgálhatna. Felmerült a nemzeti energiaszabályozóknak egy ennél erősebb hálózatba való szervezése, ahogy ezt a Bizottság 2004-ben tette, amikor az új trösztellenes 1/2003/EK tanácsi rendelet alapján létrehozta a versenyhatóságok hálózatát. Ebben a rendszerben a nemzeti versenyhatóságok együttesen nem gyakorolnak döntési jogkört, de pontos szabályokat alkalmaznak az illetékes hatóság meghatározása, az információcsere és az eljárások tekintetében. A Bizottság magához rendelhet bármely ügyet, például ha két nemzeti szabályozó álláspontja ellentétes. Ez a rendszer azonban csak azért működik, mert a Bizottság versenyjogi kérdésekben önálló döntési jogkörrel rendelkezik. Az energiapiacok szabályozása tekintetében azonban a Bizottságnak nincs ilyen önálló döntési jogköre (a versenyjogi kérdéseken túlmenően), így a hálózatra nem lehetne ugyanakkora befolyással.

Az említett lehetséges modellek értékeléséből az következik, hogy a szóban forgó mechanizmusra háruló feladatok jellege miatt csak egy, a harmadik felekre nézve kötelező egyedi határozatok meghozatalára felhatalmazott szabályozó hatóság jöhet számba. Ez a választás a nemzeti szabályozók hatáskörének megerősítését és összehangolását is előfeltételezi.

5.2. A kitűzött cselekvések és a költségvetési beavatkozás módja

Az Ügynökség a következő intézkedések végrehajtásával igyekszik elérni célkitűzéseit:

- *Keret kialakítása a nemzeti szabályozók együttműködéséhez.* A javaslatban szerepel a határokon átnyúló helyzetek kezelésének javítása. Az Ügynökség szabályokat és eljárásokat fog megállapítani a nemzeti szabályozók közötti együttműködésre, különös tekintettel az információcsere és a több tagállamot érintő ügyek esetében a hatáskörök megoszlására.

- *Az átvitelrendszer-üzemeltetők (ill. szállításrendszer-üzemeltetők) közötti együttműködés szabályozási felügyelete.* A javaslat szerint az Ügynökség fogja felügyelni az átvitelrendszer-üzemeltetők közötti együttműködést, különös tekintettel a piaci és a műszaki előírások kialakítására, a hálózatüzemeltetés összehangolására és a beruházások tervezésére. Az átvitelrendszer-üzemeltetők összessége vagy közülük több által együttesen elfogadott intézkedéstervezeteket e célból az Ügynökség elé terjesztenék, az pedig az átvitelrendszer-üzemeltetők részére véleményt bocsátana ki, ha a szóban forgó intézkedések nem biztosítják a megkülönböztetésmentességet, a tényleges versenyt vagy a piac hatékony működését. A gyakorlatban ez a mechanizmus az átvitelrendszer-üzemeltetők közötti építő jellegű párbeszédben nyilvánulna meg, a Bizottság pedig csak végső esetben lépne közbe.
- *Jogosultság egyedi határozatok meghozatalára.* A javaslat szerint az Ügynökség korlátozott körben felhatalmazást kapna egyedi határozatok meghozatalára. Ilyen eset volna például az európai érdekű infrastruktúra-elemekre vonatkozó mentesítési²⁵ kérelmekről való intézkedés.
- *Általános tanácsadói szerepkör.* Az Ügynökség a Bizottság felé tanácsadói szerepet is ellátna a piacsabályozási kérdések tekintetében, az átvitelrendszer-üzemeltetőkre bízott feladatok sérelme nélkül; nem kötelező erejű iránymutatásokat bocsáthatna ki, amelyek révén a nemzeti szabályozók körében helyes gyakorlati megoldásokat terjeszthetne.

Az Ügynökség összes bevételéről és kiadásáról pénzügyi – egyben naptári – évenként becslést kell készíteni, majd ezeket az összegeket be kell vezetni a költségvetésébe.

A költségvetésben a bevételek és a kiadások egyensúlyban vannak. A Ügynökség bevételei – a későbbiekben meghatározandó bevételek és tartozások sérelme nélkül – magukban foglalnak egy közösségi támogatást, amely szerepel az Európai Közösségek általános költségvetésében, és amely a bevételek és kiadások egyensúlyát hivatott biztosítani.

Az Ügynökség kiadásai különösen a személyzet bérezését, az igazgatási és infrastrukturális kiadásokat, a működési költségeket, valamint a szabályozók tanácsának és a fellebbezési tanácsnak a működéséhez kapcsolódó kiadásokat foglalják magukban.

5.3. Végrehajtási módozatok

Az Ügynökség jogállásának lehetővé kell tennie, hogy az Ügynökség jogi személyként eljárva végezhesse feladatait.

A 12 tagú igazgatási tanács az Ügynökség pénzügyi és igazgatási ellenőrzését ellátó szervezeti egység. Hat tagot a Bizottság, hatot pedig a Tanács nevez ki. A megbíztatás öt évre szól, és egyszer újítható meg.

Az Ügynökség élén igazgatója áll, akit az ügyvezető tanács nevez ki öt évre; az igazgató megbíztatása egyszer megújítható. Az igazgató az Ügynökség törvényes képviselője.

²⁵ A 2003/55/EK irányelv 22. cikkében és a 1228/1003/EK rendelet 7. cikkében szereplő meghatározás szerint.

Az Ügynökség határozatait a szabályozók tanácsa fogadja el. Azért van szükség külön szabályozók tanácsára, hogy a határozathozatal független legyen a végrehajtástól (az ügyvezető tanácstól). A szabályozók tanácsa az igazgatóból és tagállamonként egy képviselőből áll. A tagállami képviselőt mindig az adott tagállam egyik szabályozó hatósága küldi.

Végezetül az Ügynökség által elfogadott határozatok ellen van jogorvoslat. Jogorvoslatért a hatagú fellebbezési tanácshoz lehet fordulni.

6. PÉNZÜGYI HATÁS

6.1. A fellépés teljes költségének kiszámítására szolgáló módszer *(A Költségvetési Főigazgatóság és a Személyi Állományi és Igazgatási Főigazgatóság határozza meg.)*

Az Ügynökség éves kiadásait a közösségi finanszírozás fedezi. A különféle kiadások a következőképpen elemezhetők:

Személyi kiadások

A javasolt költségvetés 48 fős becsült személyi állománnyal számol. A személyi kiadások összesen évi 5,184 millió euróra tehetők, az Európai Bizottságnál tapasztalt átlagos személyi költséggel, vagyis évi 0,117 millió euróval számolva – ez magában foglalja az épületekkel kapcsolatos kiadásokat és az igazgatási kiadásokat (postaköltség, távközlés, számítástechnika stb.) is.

A személyi kiadásokhoz tartozik a munkaerő-felvétel költsége is 2009-től kezdve. A személyi költségek becslése az alábbi munkaerő-felvételi terven alapul:

	<u>Munkaerő-felvétel</u>	<u>Teljes személyi állomány</u>
<u>2009. első félév</u>	+10	10
<u>2009. második félév</u>	+10	20
<u>2010. első félév</u>	+10	30
<u>2010. második félév</u>	+10	40
<u>2011. első félév</u>	+8	48

Tőkekiadások

Az ingóságok beszerzéséből eredő és ehhez kapcsolódó kiadások az első két évben 0,350 millió eurót fognak kitenni. A későbbi években felmerülő további kiadásokra évi 0,05 milliót különítettünk el. E jogcím kiadásai a fogadó tagállam által rendelkezésre bocsátott eszközöktől függően változhatnak.

Működési kiadások

Az ülések és a tanulmányok költségei, valamint a fordítási, kiadási és közönségkapcsolati költségek tartoznak ide. Az előzetes becslések alapján évi 1 millió euró összegű működési kiadással kell számolni.

Kiküldetési kiadások

Feladatai ellátásához az Ügynökségnek (úti- és szállásköltséggel járó) utazásokat kell szerveznie az EU-n belül és azon kívülre. A kiküldetési kiadások költségvetési kerete évi 0,150 millió EUR lesz az Ügynökség teljes körű működésekor. A becslések az Energiaügyi és Közlekedési Főigazgatóság tényleges kiküldetési átlagköltségein alapulnak. A kiadások attól is függenek, hogy hol található az Ügynökség székhelye.

6.2. Lebontás a fellépés elemei szerint

Kötelezettségvállalási előirányzatok millió euróban (jelenlegi áron)

Kategóriákra bontás	2009. év	2010. év	2011. év	2012. év	Későbbi pénzügyi évek
Személyi kiadások	1,755	4,095	5,616	5,616	5,616
Felszerelés	0,150	0,200	0,050	0,050	0,050
Működési kiadások	0,150	0,400	0,700	0,900	1,000
Kiküldetési kiadások	0,050	0,100	0,150	0,180	0,200
Összesen	2,105	4,795	6,516	6,746	6,866

6.3 A kötelezettségvállalási és a kifizetési előirányzatok ütemezése

millió EUR

Év <i>et seq.</i>	2009.	2010.	2011.	2012.	Későbbi évek
Kötelezettségvállalási előirányzatok	1,970	3,940	6,084	6,314	6,434
Kifizetési előirányzatok	1,970	3,940	6,084	6,314	6,434

7. NYOMON KÖVETÉS ÉS ÉRTÉKELÉS

Az Ügynökségre bízott vagyon kezelését a Számvevőszék (21. cikk), az Európai Parlament (21. cikk) és az Európai Csalás Elleni Hivatal (23. cikk) ellenőrzi.

8. CSALÁS ELLENI INTÉZKEDÉSEK

Lásd a fenti 7. pontot.